

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ANKARA İLİ MERKEZ İLÇELERİNDE
ÖĞRENİM GÖREN ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN
SPORA YÖNELMELERİNİ ETKİLEYEN ETMENLERİN
CHAID ANALİZİ İLE İNCELENMESİ**

Ayşe GÖRMEZ

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Semiyha TUNCEL**

**ANKARA
2017**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ANKARA İLİ MERKEZ İLÇELERİNDE
ÖĞRENİM GÖREN ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN
SPORA YÖNELMELERİNİ ETKİLEYEN ETMENLERİN
CHAID ANALİZİ İLE İNCELENMESİ**

Ayşe GÖRMEZ

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Semiyha TUNCEL**

**ANKARA
2017**

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak hazırlayıp sunduğum "Ankara İli Merkez İlçelerinde Öğrenim Gören Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelmelerini Etkileyen Etmenlerin CHAID Analizi ile İncelenmesi" başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Ayşe Görmez

Tarih: 11.07.2017

İmza:

KABUL ONAY

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında
Ayşe GÖRMEZ tarafından hazırlanan “Ankara İli Merkez İlçelerinde
Öğrenim Gören Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelmelerini Etkileyen Etmenlerin Çıktı
Analizi İle İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak OY BİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 11.07.2017

İmza
Jüri Başkanı
Prof. Dr. Semiyha TUNCEL
Danışman

İmza
Doç. Dr. Şenol ALTAN
Gazi Üniversitesi

İmza
Raportör
Yrd.Doç.Dr. Nevin GÜNDÜZ

Tez hakkında alınan jüri kararı Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

İmza
Prof. Dr. Mehmet AKAN
Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
İçindekiler	iv-v
Önsöz	vi
Simgeler ve Kısaltmalar	vii
Şekiller	viii
Çizelgeler	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Spor Kavramı	2
1.1.1. Sporun Tanımı	2
1.1.2. Sporun Fayda ve Önemi	3
1.1.2.1. Kişisel Yönden Sporun Önemi	4
1.1.2.2. Toplumsal Yönden Sporun Önemi	5
1.1.2.3. Ekonomik Yönden Sporun Önemi	5
1.2. Spor Faaliyetlerinin İnsan Gelişimindeki Rolü	6
1.2.1. Fiziksel Gelişimindeki Rolü	7
1.2.2. Psiko-Motor Gelişimindeki Rolü	7
1.2.3. Zihinsel Gelişimdeki Rolü	8
1.2.4. Ruhsal Gelişimdeki Rolü	9
1.3. Beden Eğitimi ve Spor	10
1.3.1. Beden Eğitimi ve Sporun Amaçları	10
1.3.2. Beden Eğitimi ve Sporun Performans Sporuna Katkısı	12
1.4. Spora Yönelmeyi Etkileyen Faktörler	12
1.4.1. Spora Yönelmeyi Etkileyen Kişisel Faktörler	13
1.4.2. Spora Yönelmeyi Etkileyen Çevresel Faktörler	15
2. GEREÇ VE YÖNTEM	17
2.1. Araştırmanın Modeli	17
2.2. Evren – Örneklem	17
2.3. Veri Toplama Aracı	19
2.4. Verilerin Analizi	19
2.4.1. CHAID Yöntemi	19
2.4.1.1. Karar Ağaçları ve Özellikleri	20
2.4.1.2. CHAID Analizi ve Genel Yapısı	22
2.4.1.3. CHAID Analizinin Algoritması	25
2.4.1.4. Açıklayıcı Değişkenler Önemliliği	26
2.4.2. Modelin Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerinin Belirlenmesi	27

3. BULGULAR	33
3.1. 3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Bulgular	33
3.2. 3.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin CHAID Bulguları	37
4. TARTIşMA	46
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	50
ÖZET	52
SUMMARY	53
KAYNAKLAR	54
EKLER	61
Ek - 1. Anket Soru Formu	61
Ek - 2. Etik Kurul Raporu	64
Ek - 3. Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Araştırma İzni	65
ÖZGEÇMİş	67

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın temel amacı, orta öğretimde okuyan öğrencilerin spora yönelmelerinde etkili olan önemli değişkenlerin CHAID analizi ile belirlenmesi ve öğrencileri spora yönelten etmenlerin ele alınıp değerlendirilmesidir. Ancak çalışmaya başladığımızdan sonra 4+4+4 sistemine geçiş yapılmıştır. Bu nedenle çalışmada adı geçen "ortaöğretim" kurumlarının adı "lise" olarak değiştirilmiştir.

Çalışmada verilerin analizi ve yorumlanmasında daha önce Beden Eğitimi ve Spora yönelik araştırmalarda kullanımına rastlanmayan bir yöntem olan karar ağaçlarından ve CHAID analizinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda, verilerin en verimli şekilde analiz edilebilmesi için, anketlerin olabildiğince geniş bir kitleye uygulanması sağlanmıştır. Sonuçlar ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmuş ve ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerini etkileyen etmenler CHAID analizi ile belirlenmiştir. Böylece ortaöğretim öğrencilerinin neden spor yaptıkları, spordan beklentilerinin ne olduğu, onları spora yönelten ya da teşvik eden etmenlerin neler olduğunu ve ne düzeyde sporla ilgilendikleri hakkında önemli bilgilere ulaşılmıştır.

Bu tez çalışmasının her aşamasında bana fikirleri ile destek olan ve beni sürekli olarak yönlendiren, çalışmaya katkı sağlayan, yardımını benden esirgemeyen değerli hocam Sayın Prof. Dr.Semiyha TUNCEL'e,

Tezimde özellikle CHAID analizi konusunda yaptıkları akademik katkılardan ve manevi desteklerinden ötürü, Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesinden değerli hocalarım Sayın Yrd. Doç. Dr. Ayşe KAZAN EDİZ'e ve Sayın Doç. Dr. Şenol Altan'a,

Yüksek lisans süresince yardımlarını esirgemeyen Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bölümü'nün değerli hocalarına,

Varlıkları ile beni daima destekleyen, sabrını esirgemeyen, beni teşvik eden başta anne ve babama, her zaman yanımda olan eşime gönülden sonsuz teşekkür ederim.

SİMGELER VE KISALTMALAR

AID	Automatic Interaction Detection - Otomatik Etkileşim Belirleme Analizi
CHAİD	Chi-Squared Automatic Interaction Detection - Ki-Kare Otomatik Etkileşim Analizi
C&RT	Classification and Regression Tree- Sınıflandırma ve Regresyon Ağaçları
MEB	Mili Eğitim Bakanlığı
QUEST	Quick, Unbiased, Efficient, Statistical Tree- Hızlı, Yansız, Etkili İstatistiksel Ağaçlar
WHO	World Health Organization - Dünya Sağlık Örgütü
χ^2	Ki-Kare Test İstatistiği

ŞEKİLLER

Şekil 2.1. Karar Ağacı Yapısı	20
Şekil 3.1. CHAİD Analizinin Karar Ağaç Gösterimi	38
Şekil 3.2. Birinci Dallanmaya İlişkin CHAİD Diyagramı	40
Şekil 3.3. İkinci Dallanmaya İlişkin CHAİD Diyagramı	41
Şekil 3.4. Üçüncü Dallanmaya İlişkin CHAİD Diyagramı	42
Şekil 3.5. Dördüncü Dallanmaya İlişkin CHAİD Diyagramı	43
Şekil 3.6. Beşinci Dallanmaya İlişkin CHAİD Diyagramı	44
Şekil 3.7. Altıncı Dallanmaya İlişkin CHAİD Diyagramı	45

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1. Okul Türlerine Göre Öğrenci Sayıları	18
Çizelge 2.2. Bağımlı Değişkene Ait Kategoriler ve Gözlem Sayısı	27
Çizelge 2.3. Bağımsız Değişkenler ve Tanımları	28
Çizelge 2.4. Bağımsız Değişkene Ait Kategoriler ve Gözlem Sayısı	29
Çizelge 3.1. Öğrencilerin Ailelerinin Toplam Aylık Geliri İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	33
Çizelge 3.2. Spor Yapma Düzeyi İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	34
Çizelge 3.3. Öğrencinin Spor Yapma Sıklığı İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	34
Çizelge 3.4. Spora Ayrılan Bütçe İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	35
Çizelge 3.5. Spora Teşvik Eden Etmenler İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	35
Çizelge 3.6. Spor Yapmadaki En Önemli Amaç İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	36

1. GİRİŞ

Her bireyin yaşamında fiziksel ve psikolojik yönden hızlı bir değişme ve gelişim gösterdiği dönem vardır. Bu dönem kızlarda 11-12, erkeklerde ise 13-14 yaşından başlayarak 20-21 yaşına kadar devam eder. Bu dönem ergenlik çağı olarak adlandırılır (Kayıkçı, 2007). Ergenlik çağı çoğunlukla ortaöğretim çağlarını kapsar.

Bu çağda ergen; sigara, içki, uyuşturucular gibi birçok kötü alışkanlığa merak duyabilir. Eğitim, bu merak ve eğilimlerin tehlikeli boyutlara dönüşmeden atlatılmasının tek yoludur. Eğitim bu amacını gerçekleştirebilmek için çeşitli araçlar kullanır. Spor ise, bu araçlar içerisinde gençlere ulaşabilmenin en etkili yollarından biridir. Sportif çalışmalar ile gençler enerjilerini olumlu bir şekilde kullanırlar. Spor; ergende kurallara uyma, birlik, dayanışma, işbirliği ve paylaşma ilkelerini yerleştirerek bireyin topluma uyumunu kolaylaştırır. Spor ile gençler bir taraftan başarı için sabır, özveri ve disiplin içinde çalışmanın gerekliliğini diğer taraftan ise yenilgiyi kabullenmeyi ve kendinden daha iyi olanı takdir edebilmeyi öğrenir. Eşit koşullar içinde aynı kurallarla kendini tanıma ve tanıtmaya deneyimini yaşarlar. Ayrıca kendine güven, cesaret, macera ve arkadaşlık duygularını tatmin edebileceği güvenilir bir ortamda vakit geçirmiş olurlar (Kayıkçı, 2007).

Yapılan araştırmalarda çocukluk ve ergenlikte organize spora katılımın, yetişkinlikteki fiziksel aktivite düzeyinin belirleyicilerinden biri olduğu ortaya çıkmıştır. (Altay, Yıldırım, 2008). Bu nedenle de yetişkinlerde sporu yaşam biçimi haline dönüştürmek için öncelikle çocukluk ve ergenlik çağında spora katılımı sağlamak gerekmektedir. Ayrıca dünya çapında çocuk ve gençlerdeki obezite oranının artması göz önüne alındığında, gençleri fiziksel aktiviteye teşvikin hiçbir zaman bu kadar önemli olmadığı kolayca ileri sürülebilir. (Trost, 2006)

Ancak yaşamımızın her döneminde ayrı önemi olan sporun faydaları bilinmesine rağmen, ülkemizde spora gereken önemin verilmediği çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuştur. (Savcı ve ark., 2006; Aydın ve ark., 2011).

Bu araştırmada orta öğretimde okuyan öğrencilerin spora yönelmelerine neden olan etmenlerin ayrıntılı bir şekilde ortaya konulması amaçlanmaktadır. Böylece spor yapmaya etki eden etmenler bilinerek daha çok gencin, dolayısıyla daha çok insanın spora yönlendirilmesine katkı sağlanabilecektir.

1.1. Spor Kavramı

Spor deyince akla; sağlık, mücadele, eğlence, rahatlık, gelişim gibi kelimeler gelmektedir. Aslında spor içinde birçok güzelliği ve duyguyu taşıyan bir kavramdır. Spor dostluktur, spor hoşgörüdür. Spor bazıları için kendini ispatlama, kendi sınırlarını aşma çabasıdır. Ve tüm bunlarla beraber herkesin kabul ettiği gerçek ise; spor sağlıklı yaşamın olmazsa olmazıdır.

Bu bölümde sporun farklı kaynaklarca yapılan tanımlarına ve sporun fayda ve öneminin neler olabileceğine yönelik bilgiler verilecektir.

1.1.1.Sporun Tanımı

Bugüne kadar sporun birçok tanımı yapılmıştır. Sporun anlamına bakıldığında spor (sport) kelimesi, boş zamanları değerlendirmek için yapılan vücut ve kafa eğitimi ile birlikte eğlence sağlayan hareketler akla gelmektedir. Bu kelime, Latince “disportarc” veya “departac” dan gelmekte olup anlamı ise hareket halinde olup taşıma ve alıp götürmedir (Akt.Yıldız, 1990).

Bir başka tanıma bakıldığında ise sporun, insanın, anti-sosyal dürtülerini sosyal biçime dönüştürmek, var olan fazla enerjisinin boşaltılmasını sağlamak, uygun olan davranış kalıplarını öğrenmek için kullanılan bir yol olduğu görülür (Güler, 2006) .

Hergüner’e göre ise spor; “insanların, toplumların ve ulusların dil, din, ırk ve rejim ayrılıklarına bakılmaksızın aynı şartlar altında bir araya gelmelerini sağlayabilen bir olgudur (Hergüner, 2001).

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi spor eğlencedir, birliktir beraberliktir. Sadece beden hareketleri değil, aynı zamanda zihne ve ruha etki eden bir süreçtir.

1.1.2. Sporun Fayda ve Önemi

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre sağlık, "sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyi olma halidir" (WHO, 1946). Sağlıklı bir vücuda sahip olmanın yolu ise spor yapmaktan geçer. Bu kaniya varılmasının en önemli nedeni ise sporun insana sadece bedenen değil; zihnen, ruhen ve sosyal açılarından da fayda sağlamasıdır.

Spor bireyde sorumluluk duygusunu geliştirir. Öfke ve saldırganlığını kontrol etmesini sağlar. Dikkat eksikliğini gidermeye yardımcı olup, odaklanmayı sağlar. Tüm bunların yanı sıra spor, bağışıklık sistemini güçlendirir. Kalp-damar hastalıkları, obezite, diyabet, kanser gibi hastalıklara yakalanma riskini azaltır ve bu hastalıkların tedavisine destek olur.

Konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, Çolakoğlu'nun araştırmasında, düzenli uzun süreli aerobik antrenmanlarının obeziteyi engellemede, bazı fizyolojik ve motorik parametreleri geliştirmede etkili olduğu belirtilmiştir (Çolakoğlu, 2003).

Baysal (2009) ise yaptığı çalışmada sporun başka bir yararına değinmiş ve egzersizin kemik mineral yoğunluğunu arttırmada ilaç dışı tedaviler içinde en önemlisi olduğunu belirtmiştir. Özellikle prepubertal dönemde (Çocukluktan ergenliğe geçiş), tekrarlı, yüksek etkili ve güçlendirme egzersizlerinin verilmesinin gelecekteki doruk kemik kütlesinin ve kas kuvvetinin belirlenmesinde önemli rol oynadığını vurgulamıştır. Hayatın ileri dönemlerinde yapılan egzersizin ise kemik kütlesini daha fazla arttırmak için yetmese bile, yaşla birlikte artan düşme ve kırık riskini azalttığını belirtmiştir.

Kayıhan ve Ersöz (2009) ise çalışmalarında egzersizin hipertansiyon üzerindeki etkilerine değinmiş, normal ve hipertansif kan basıncına sahip

yetişkinlerde özellikle dayanıklılık aktivitelerini içeren egzersiz programlarının hipertansiyonun gelişiminde koruyucu etkiye sahip olduğunu söylemişlerdir.

Birleşmiş Milletler Örgütü 2001 yılında sporu evrensel düzeyde eğitimin sağlanması, yoksulluğun azaltılması, cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve çevresel devamlılığın sürdürülebilmesinde kullanılabilecek bir mekanizma olarak kabul etmiştir. (Beutler, 2008).

Arıcı'nın da belirttiği gibi spor; liderlik, hoşgörü, arkadaşlık, iyiyi, doğruyu ve güzeli takdir etme gibi nitelikler kazandırır. Kendini kontrol etmeyi, başkalarına ve kurallara saygıyı öğretir. Olumlu ve sağlıklı yaşama alışkanlıkları kazandırır. Ölçülü ve planlı bir şekilde çalışmayı ve dinlenmeyi öğretir. Yeni bir gün ve faaliyete istekli ve kuvvetli çalışmayı sağlar. Toplumsal sorumluluğu geliştirir. Birlikte olma, birlikte iş yapma ve bireyin toplumda kendisini belirlemesine olanak verir (Arıcı, 2001).

1.1.2.1. Kişisel Yönden Sporun Önemi

Kişisel yönden neredeyse saymakla bitmeyecek yararı olan spor sayesinde birey; grup çalışması, işbirliği, kazanmadan haz alma ve kaybetmeyi kabul etme gibi ruhsal gelişimine katkı sağlayacak kavramları öğrenir. Dolayısıyla kişinin sosyalleşmesi sağlanır. Spor sayesinde bir şeyler başarabildiğinin farkına varır. Böylelikle kendine olan güveni artar ve benlik saygısı kazanır.

Çocukluk ve ergenlik döneminde farklı spor deneyimleri ile bedenini değişik şekillerde kullanan birey, fiziksel yeterliliklerini ve yapabilirliklerini keşfeder. Başarabildiğini gören birey mutlu olur ve özgüveni artar. Özellikle takım sporu yapan ergenlerde bencillik yerine takım ruhu, sosyalleşme gibi özellikler gelişir. Birey, spor ile sorumluluk almayı, düzenli ve disiplinli bir şekilde çalışmayı öğrenir. Ayrıca vücut postürü düzeldiğinden, kişinin kendine olan beğenisi ve dolayısıyla kendine olan güveni artar. Dünya çapında çocuk ve gençlerdeki obezite oranının

artması da göz önüne alındığında, gençleri fiziksel aktiviteye teşvikin hiçbir zaman bu kadar önemli olmadığı kolayca ileri sürülebilir.

1.1.2.2. Toplumsal Yönden Sporun Önemi

Toplumsallaşma, bireyin belirli bir toplumun üyesi, belirli bir kültürün parçası olma sürecidir (Kaplan ve Çetinkaya, 2014). Spor ise bireyi topluma kaynaştıran, dolayısıyla toplumsallaşma konusunda bireye yardımcı olan en önemli faktörlerden biridir. Spor sayesinde bireyler birlikte aktivite yapar; rekabeti, çalışma disiplinini, yardımlaşmayı, paylaşmayı, başkalarına saygıyı, cesaret ve azmi öğrenir. Kazanma ve kaybetmeyi kabullenir.

Günümüzde dünyadaki birçok ülke, spora oldukça fazla önem vermekte ve büyük yatırımlar yapmaktadır. Özellikle uluslararası spor organizasyonlarında ülkeler ön sıralarda yer almak için kapsamlı çalışmalar yapmaktadır. Bunun nedeni ise hem uluslararası saygınlıklarını arttırmak hem de ulusların birbirlerine üstünlüğünü kabul ettirmeye çalışmalarıdır. Ulusların birbirlerine üstünlüklerini kabul ettirmenin bir yolu da savaştır. Buna karşın spor barışçıdır ve dünya çapında insanlar ve gruplar arası kurulan sosyal ilişkilerin gelişip güçlendirilmesini sağlamaktadır. Bu nedenle ülke ve dünya barışı açısından genç nesillerin spor karşılaşmaları gibi sosyal ve kültürel etkinliklerle sık sık bir araya getirilmesi büyük önem arz etmektedir (Tel,2007).

1.1.2.3. Ekonomik Yönden Sporun Önemi

Ekonomi çağımızın küreselleşen dünyasında toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri ve dış dünyaya karşı duruşlarını belirleyebilmeleri için önemli etkenlerden biridir. Sporun bu büyük ekonomi pastasındaki payı da her geçen gün artmaktadır. Spor ekonomik faaliyetler içinde; turizm, inşaat, reklam, gıda, bankacılık, telekomünikasyon, basın-yayın gibi alanlarda varlığını sürdürmektedir.

Tanım olarak bakıldığında spor turizmi; kişilerin eğlenmek amacıyla sürekli yaşadıkları yerden ayrılarak spor aktivitelerini seyretmek veya bunlara katılmak amacıyla seyahat etmeleridir (Gibson, 1998). Spor turizmi yapıldığı bölgedeki ekonomiyi otel, restoran, ulaşım ve perakende satış hizmetleri yönünden canlandırmaktadır.

Spor turizmine yönelik faaliyetler üç şekilde ele alınabilir. Bunlar; oyunlara aktif katılmak, faaliyetlere katılanları desteklemek ve bu aktivitelerin gerçekleştirildiği mekanları ziyaret etmektir (Öztürk ve Yazıcıoğlu 2002).

İnşaat sektörü ve spor arasında doğal bir bağ vardır. Gerek beden eğitimi dersleri, gerek kulüp bazında, gerekse uluslararası düzeyde sporun yapılabilmesi için tesislere ihtiyaç duyulmaktadır. İnşa edilen yerler hem bu sektörü canlandırmakta hem de sektörde yer alan mimar, müteahhit, işçi gibi mesleklere iş imkanı sunmaktadır.

1.2. Spor Faaliyetlerinin İnsan Gelişimindeki Rolü

"Spor, bireyin organik, psikolojik sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur" (Ölmez, 2010). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere sporun insan gelişiminde çok önemli bir rolü vardır. Daha önce de belirtildiği gibi sağlık, fiziksel olarak iyi olmanın (hasta olmamanın) yanı sıra, beden, ruhen ve sosyal yönden iyi olma halidir. Spor ise bahsedilen olumlu kazanımları sağlayabilecek, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki insanların tümünün ulaşabileceği etkili bir araçtır.

Sağlığın tanımından da yola çıkarak spor faaliyetlerinin insan gelişimindeki rolünü; fiziksel, psiko-motor, zihinsel ve ruhsal olarak ayrı ayrı ele alıp incelemek yerinde olacaktır.

1.2.1. Fiziksel Gelişimindeki Rolü

Fiziksel aktivite; iskelet kasları tarafından üretilen ve enerji harcanmasını gerektiren bedensel hareketlerin tümüdür (WHO, 2017). Bu tanıma göre, fiziksel aktivite insan hareketlerinin (mesleki faaliyetleri dahil) her şeklini içerir. Örnek olarak; ev işleri (süpürme, biçme), ulaşım (okula veya işe yürüme), eğlencesine yapılan sporlar (yürüyüş, basketbol ve futbol gibi) verilebilir. Egzersiz ise, fiziksel uygunluğun bir yada birden çok bileşenini geliştirmek veya sürdürmek için uygulanan, planlı yapılmış ve tekrarlayan daha spesifik bir fiziksel aktivite şeklidir (Kırk, Macdonald, O'sullivan, 2006). Düzenli spor şeklinde yapılan egzersizler ile vücut kompozisyonu düzelir, kassal kuvvet ve dayanıklılık artar, dolayısıyla yaralanma ve sakatlık riski azalır. Sürat, denge, çabukluk ve güç gibi özelliklerin de artmasını sağlayan spor sayesinde performans üst düzeye çıkarılabilir.

Saygın ve arkadaşlarının 10-12 yaş arasındaki çocuklar ile yaptıkları araştırmada egzersizin; maksimum oksijen kullanabilme kapasitesinde, dikey sıçrama becerisinde, anaerobik güç parametrelerinde, kavrama kuvvetlerinde, esneklik parametrelerinde fiziksel uygunluk özelliklerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır (Saygın ve ark., 2005).

Veli görüşlerine göre yapılan Yalçın ve Balcı' nın araştırmasında ise sportif faaliyete katılımın fiziksel davranışa olumlu etkiler yaptığı yargısına varılmıştır. Çalışmada, çocuklarının yeme alışkanlıklarının düzene girdiğini, uyku düzenlerinin olumlu olarak değiştiğini, hırçınlık ve aşırı hareketlilik problemini aştıklarını vurgulayan verilerin bulunmasının bu yargıya ulaşılmasını sağladığı belirtilmiştir (Yalçın ve Balcı, 2013).

1.2.2. Psiko-Motor Gelişimindeki Rolü

Kelime anlamına bakıldığında 'motor' kelimesi hareketi ifade eder. İnsan, dünyaya gelmesinden itibaren sürekli hareket halinde olan bir varlıktır. Bireyin nefes almak, göz kırpmak gibi refleksif hareketleri dışında bir de koşmak, sıçramak, diş

fırçalamak gibi organların kullanımı ile yapılan hareketler vardır. İkinci grupta sayılan bilinçli olarak yapılan hareketler 'psikomotor gelişim' içinde değerlendirilmektedir. Psikomotor gelişim, yaşam boyu devam eden 'motor' becerilerde ortaya çıkan davranışların kontrol altına alınması sürecidir ve fiziksel büyüme ile merkezi sinir sisteminin gelişimine paralel olarak organizmanın isteme bağlı hareketlilik kazanma süreci olarak tanımlanır (MEB, 2007).

Doğumdan sonra hızla gelişen psikomotor öğrenme, dikkat, kuvvet, denge, tepki hızı, eş güdüm ve esneklik yeteneklerinin gelişmesine bağlıdır. Belirtilen yetenekler ne kadar gelişir ise, psikomotor öğrenme de o düzeyde gelişim gösterir. Şüphesiz ki spor da; dikkat, kuvvet, denge, tepki hızı, eş güdüm ve esneklik yeteneklerinin bir arada artırılabilirdiği tek yöntemdir.

1.2.3. Zihinsel Gelişimdeki Rolü

Spor ve zihinsel gelişim denildiğinde akla hemen herkesin bildiği "sağlam kafa sağlam vücutta bulunur" atasözü gelmektedir. Gerçekten de doğru söylemiş atalarımız. Belki bu sözün söylendiği günlerde konuyla ilgili araştırma yapılmıyor olabilirdi ancak günümüzde bu sözün doğruluğunu kanıtlayan araştırmalar bulunmaktadır. Adsız'ın ilköğretim 4. ve 5. sınıfta öğrenim gören toplam 60 çocukla yaptığı çalışma iddiamızı destekler durumdadır. 2010 yılında yapılan çalışma, eğitici gözetiminde, düzenli olarak yapılan spor faaliyetlerinin dikkat gelişimine olumlu katkı sağladığını göstermektedir. Çalışmanın sonucunda sportif faaliyete katılan çocukların, sportif faaliyette bulunmayan çocuklara oranla %83 daha dikkatli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Adsız, 2010).

Şenses'in 2009 yılında Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı toplam 5 ilköğretim okulunda 1142 öğrenci üzerine yaptığı çalışmada ise lisanslı spor yapmanın dersleri olumsuz yönde etkilemediği gibi, okul sporlarıyla ilgilenen erkek öğrencilerin ders başarılarının sporla ilgilenmeyenlere oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Yalçın ve Balcı, 2013).

1.2.4. Ruhsal Gelişimdeki Rolü

Spor sosyal bir etkinlik olma özelliğine sahiptir ve bu özelliği sayesinde kişinin sosyalleşmesine katkı sağlamaktadır (Aksoy ve ark., 2012). Sosyal insanlar sorunları ile daha kolay baş edebilir. Dolayısıyla depresyona yakalanma riskleri daha düşük olur. Spor sayesinde insan sağlıklı bir beden formuna, düzgün bir postüre sahip olur ve bedenine özen gösterdiğini, sağlığını korumaya çabaladığını düşünerek daha huzurlu olur. Oysa uzun süre hareketsiz kalan aksi durumdaki bir insan, öncelikle vücut postürünün bozulması ile karşı karşıya kalır. Sadece bu durum bile kendini beğenmeyip moralinin bozulmasına neden olabilecek iken, vücut duruşunun bozulması ile oluşabilecek ağrı ve yorgunluk hissi daha ağır şikayetlere neden olabilir. Enerjisini herhangi bir egzersiz ile boşaltamayan ve kronik ağrılar yaşayan insanlar, bir süre sonra depresyon belirtileri sergileyebilir. Bu durum da öfke nöbetleri, kendine ve çevresine zarar verme, yaşam kalitesinin düşmesi ile sonuçlanabilir. Özetle, bedensel olarak atılmayan negatif enerji stresin fiziksel belirtilere dönüşmesine neden olabilir.

Hareketsiz ve spordan yoksun bir yaşam sadece yetişkinleri değil çocukları da olumsuz yönde etkilemektedir. Aynı şekilde oyun oynamayan, spor yapmayan bir çocuk da enerjisini öfkeye dönüştürüp çevreye zarar vermeye başlar. Ersoy'un çalışması da bu düşünceleri destekler niteliktedir.

Ersoy 2010 yılında, 9-11 yaş arası spor yapan 60 çocuk ve spor yapmayan 60 çocuk olmak üzere toplamda 120 çocukla yaptığı çalışmada, düzenli sportif faaliyete katılan çocukların ruhsal uyum düzeyi değerlerinin, sportif faaliyete katılmayan çocukların ruhsal uyum düzeyi değerlerinden daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır (Ersoy, 2010).

İlhan'ın 2008 yılında yaptığı bir başka çalışmada ise, beden eğitimi ve sporun eğitilebilir zihinsel engelli çocukların sosyalleşmeleri yolunda etkin bir unsur olduğu belirtilmiştir (İlhan, 2008).

Dünya sağlık örgütü de 2005 yılında sporu, ruh sağlığını koruyucu önlemler arasına almıştır ve sağlık için her gün 30 dakika spor yapılmasını önermektedir (WHO, 2005).

1.3. Beden Eğitimi ve Spor

Yetişkinlik dönemindeki sağlık sonuçlarına çocukluk dönemindeki fiziksel aktivitenin doğrudan etkisi olduğuna yönelik kesin kanıtlar bulunamamasına rağmen, çok sayıda bilimsel ve mesleki kuruluş çocuk ve ergenlerde gerekli fiziksel aktivite miktarına yönelik yönergeler vermektedir. Çünkü sporun sağlıkla ilgili birçok faydası olduğunu gösteren çalışmalar daha önceki bölümlerde belirtilmişti. Bu nedenle spor kültürünün çocukluk döneminde kazandırılması, yaşam boyu spor alışkanlığının sürdürülebilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Ülkemizde ve dünyada Beden Eğitimi ve Spor dersleri, küçük yaşlarda spor alışkanlığı kazandırmanın en kolay uygulanabilir yoludur. Sporun okullarda ders olarak verilmesi onun belirli bir plan ve sıklık çerçevesinde yapılmasını sağlar ki bu durum da egzersizin tanımı ile bire bir örtüşmektedir. Ayrıca Beden Eğitimi dersleri sayesinde farklı spor branşlarına yeteneği olan çocuk ve gençler tespit edilerek, ülkenin performans sporuna katkı sağlanır. Çocuk ve gençlerin sosyal ortamlara girebilmek için zararlı alışkanlıklara yönelmelerinin yerine, takım ortamlarında kişisel gelişimine katkı sağlayacak olumlu arkadaşlıklar kurmaları sağlanır. Sadece bu özelliğinden dolayı bile olsa Beden Eğitimi ve Spor dersleri okullarda vazgeçilemez bir öneme sahiptir.

1.3.1. Beden Eğitimi Ve Sporun Amaçları

Atatürk ilkeleri ve inkılapları, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Milli Eğitimin temel amaçları doğrultusunda, öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak onların kişisel, toplumsal yönden sağlıklı ve mutlu, iyi ahlaklı, dengeli bir kişilik sahibi olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır. Ayrıca yapıcı, yaratıcı ve üretken,

milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş kişiler olarak yetiştirilmeleri de yine genel amaçlar içerisinde yer almaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının yayınladığı Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Amaçları arasında da şunlar yer almaktadır:

- Öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri geliştirmelerinde yardımcı olmak,
- Sağlıklı ve aktif yaşam alışkanlıkları edinmede yol gösterici ve destekleyici olmak
- Stratejileri ve kavramları ile birlikte öz yönetim becerileri geliştirebilmek,
- Sosyal becerileri ve düşünme becerilerini geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmaları sağlamak (MEB, 2013).
- Fiziksel etkinliklere istekli ve düzenli katılım alışkanlığı geliştirmelerini sağlamak,
- Fiziksel etkinlikler ve sporlarla ilgili çeşitli ürünlerin (spor/etkinlik seçimi, beslenme, spor malzemesi seçimi, sporla ilgili medya okur-yazarlığı vb.) bilimsel bilgiler ışığında bilinçli tüketimi ve fiziksel etkinlikler sırasında sağlığın ve güvenliğin korunması için dikkat edilmesi gereken unsurları öğretebilmek,
- Toplumumuzda sporun yeri ve gelişimi, geleneksel sporlarımız/oyunlarımız, sporun gelişmesine katkı yapanlar, sporcular ve olimpiyatlar konularının anlaşılması ve yaşanmasını, millî bayramlar/belirli gün ve haftalar için düzenlenen etkinliklerde kullanılmasını sağlamak
- Kendini tanıma, bireysel ve sosyal sorumluluk, adil oyun, grupla çalışma, iletişim, problem çözme, öğrenmeyi öğrenme, eleştirel düşünme gibi becerileri geliştirmelerine yardımcı olmak

Verilen hedeflere ulaşmada; ders içi, okul içi ve okul dışı uygulamalara yer verilmesinin önemi büyüktür.

1.3.3. Beden Eğitimi ve Sporun Performans Sporuna Katkısı

Sporu kişinin sporla ilgilenme amacı olarak sınıflandırılmaya çalışıldığında;

- performans sporu
- rekreatif amaçlı spor
- yaşam boyu spor (sağlıklı bir hayat için) başlıkları altında toplanılabilir.

Okullardaki beden eğitimi derslerinde kazandırılmak istenen hedefler bu üç amaca da hizmet edebilmektedir. Beden eğitimi derslerinde öğrenciler farklı rekreatif etkinlikler ile boş zamanlarını değerlendirmeyi öğrenirler. Yapılan etkinliklerin sportif içerikli olması bireylere sağlık için yaşam boyu spor bilincini de kazandırabilmektedir. Ayrıca beden eğitimi dersi ile bireylerin belirli bir branş çerçevesinde spora yönelik genel kültürleri arttırılırken, aynı zamanda seçili branşa yönelik yetenek tespiti de yapılabilir. Bununla beraber, küçük yaş gruplarında düzenli olarak tekrarlanan sportif aktiviteler ileriki yaşlarda performans sporu ile ilgilenecek olan bireylerin daha iyi bir sportif alt yapıya sahip olmasına da katkıda bulunabilir. Tüm bunlar göz önüne alındığında beden eğitimi derslerinin gerek performans sporuna, gerekse yaşam boyu spor bilincine, olumlu yönde katkısı olduğu söylenilebilir.

1.4. Spora Yönelmeyi Etkileyen Faktörler

Şüphesiz ki günümüzde spora yönelmeyi etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Akademik kaynaklarda belirtilmiş faktörler incelendiğinde Voight'in bu faktörleri maddeler halinde ve ayrıntılı bir şekilde sıraladığını görmek mümkündür (akt. Ekici, 2012). Bu faktörler şöyle sıralanabilir:

- Belirli sosyal ihtiyaçları karşılamak,
- Sağlığı iyileştirme ve fiziksel uygunluk sağlamak,
- Gerilim ve kontrollü rizikoyu yaşamak,
- Estetik ihtiyaçlar,

- Duygusal gerilimden kurtulmak,
- Spor yoluyla bilgece deneyimler kazanmak,
- Sevinç, eğlence, haz, neşe gibi duyguları kazanmak,
- Kendini gerçekleştirmek,
- Yeni tecrübeler kazanmak,
- Sosyal ilişkiler kurma çabası,
- Maddî ve kişisel kazanç sağlamak, ayrıcalıklar elde etmek,
- Kendini göstermek,
- Zayıflamak, mutlu olmak,
- Güç, hız, dayanıklılık, çeviklik, koordinasyon yeteneği geliştirmek,
- Sıkıntı ve hastalıklara karşı direnç kazanmak,
- Gençlik, güzellik elde etmek, benlik duygusunu geliştirmek,
- Boş zamanı ortaklaşa, aktif ve verimli bir biçimde değerlendirmek.

Bu faktörlerin her birinin spora yönelmeyi hangi oranda etkiledikleri bir tartışma konusu olmakla beraber, yapılan araştırmalar en önemlilerinin ortaya konulmasında yol gösterici olmuşlardır.

1.4.1. Spora Yönelmeyi Etkileyen Kişisel Faktörler

Kişisel faktörler denildiğinde aslında akla kişinin kendi var oluşu ile ilgili içsel faktörler gelmelidir. Bunlar; cinsiyet, ekonomik durum, psikolojik durum, sağlık, beğenilme isteği gibi kişisel istekler olabilmektedir.

Sporun faydaları göz önünde bulundurulduğunda, sağlık için spora yönelmenin önemli nedenler arasında olduğunu görmek mümkündür. Spor salonlarına giden birçok bireyin amacının; güzel bir vücuda sahip olmak, sağlığını korumak, kilo vermek, zinde kalmak ve kassal kuvvetini artırmak olduğu söylenebilir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar da bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Mavi ve arkadaşlarının 2012 yılında yaptıkları çalışmalarında spor yapan insanların başlıca spor yapma nedenlerinin sağlıklı yaşam ve kilo vermek olduğu belirtilmiştir (Mavi ve ark., 2012).

Şebin ve arkadaşlarının toplam 684 üniversite öğrencisi ile yaptığı başka bir çalışmada ise bireyler sağlıklı bir yaşam sürdürmeye katkısı olduğu ve kötü alışkanlıklardan koruduğu düşüncesini benimsedikleri için spora başladıklarını, yazılı ve görsel basın ile ailelerin spora başlamalarında diğer etkenlere göre daha az etkili olduğunu belirtmişlerdir (Şebin ve ark., 2007).

Spora yönelmede sağlıklı olma isteğinin oldukça fazla yeri olmasıyla beraber, haz alma, adrenalin, mutlu olma ve monotonluktan kurtulma gibi kişisel isteklerin de önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Özellikle şehirlerde yaşayan ve monoton bir iş hayatına sahip olan insanların, günlük hayatın stresinden uzaklaşmak ve rahatlamak için çoğu kez sportif aktivitelere yöneldiklerine şahit olunmaktadır. Bu bağlamda daha çok hobi amaçlı yapılan bisiklet ve doğa yürüyüşü etkinliklerine katılan bireylerin daha çok yalnız veya arkadaşlarıyla etkinliklere katıldıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca bu etkinlikleri doğayla bütünleşmek, sağlıklı olmak, sıkıntıdan ve monotonluktan kurtulmak gibi gerekçelerle yaptıkları, doğa sporu yaparak kendilerini daha mutlu, sağlıklı, güçlü ve rahatlamış hissettikleri belirtilmiştir (Ardahan ve Lapa, 2011).

Şimşek'in Türk ekstrem sporcular ile yapmış olduğu araştırmada da sporcuları güdüleyen en önemli faktörlerin "risk alma arzusu, heyecan arama, zevk/haz" olduğu ifade edilmiş ve çalışmanın Koivula' nın 1999 yılında ve Wankel 'in 1993 yılında ortaya koyduğu "eğlence/zevkin bağlılıkta önemli derecede etkili olduğu" düşüncesi ile paralellik gösterdiği belirtilmiştir (Şimşek, 2010).

Haz alma duygusu milli sporcuların da spora yönelmelerinde önemli bir yere sahiptir. Şüphesiz ki insanoğlu başarıdan ve takdir edilmekten zevk almaktadır. Buna bir de milli duygular ve ülkesini temsil etme düşüncesi katıldığında, sporun manevi getirisi paha biçilemez olmaktadır. 2011 yılında milli karateciler ile yaptıkları çalışmada Özbek ve Şanlı, sporcuların bu branşla uğraşma nedenlerinin başarı kazanmaktan haz alma olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca karate branşı ile uğraşılan süre arttıkça sporcunun, maddi kazanç sağlama, çevresinde tanınmış olma, antrenör olma, hakem olma ve ülke düzeyinde tanınmış olma, başarı kazanmaktan haz alma ve milli sporcu olma isteğinin de arttığını saptamışlardır (Özbek ve Şanlı, 2011).

Bireyin ekonomik düzeyi de spora yönelmesini etkileyen önemli bir faktördür. Kişi ekonomik açıdan güçlü ise, spora daha fazla bütçe ayırabilir ve spor yapmadaki devamlılığını sağlayarak sporu bir yaşam biçimi haline getirebilir. Akandere ve arkadaşlarının erkek maratoncularda sosyal çevre ve ekonomik durumlarının spora yönelmeye etkisinin olup olmadığını belirlemek amacı ile yapmış oldukları çalışmalarında, sporcuların ekonomik durumlarının performanslarına etki eden önemli bir faktör olduğu, özellikle alt gelir grubundaki sporcuların uluslararası yarışlarda derece alamadıkları, buna karşın spor dışında bir meslekle uğraşmayan sporcuların uluslararası yarışmalarda daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Akandere ve ark., 2009).

Bir başka açıdan bakıldığında ekonomik durum, spora katılımı olumsuz yönde etkileyen bir etken olarak da görülebilir. Sivrikaya ve Pehlivan'ın, üniversite öğrencilerinin spor yapmalarını etkileyen bireysel faktörleri ortaya koymaya ilişkin yapmış oldukları araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan bir tanesi ücret olarak belirtilmiştir. Spor tesislerinin kullanım ücretlerinin pahalı olması ve öğrencilerin maddi olanaklarının sınırlı olması nedeni ile ekonomik durumun öğrencilerin spor yapmalarını etkileyen bir faktör olduğu katılımcı ifadeleri ile ortaya konulmuştur (Sivrikaya ve Pehlivan, 2015).

1.4.2. Spora Yönelmeyi Etkileyen Çevresel Faktörler

Spora Yönelmeyi Etkileyen çevresel faktörleri ise; aile, arkadaşlar ve sosyal çevre (öğretmenler, idareciler, antrenörler vb.), spor kulüpleri, yazılı ve görsel basın gibi dışsal faktörler oluşturmaktadır.

Bir davranışın alışkanlığa dönüşme süresi çocukluk döneminde başlar. Spora katılımı bir yaşam biçimi haline dönüştürmenin en erken çağı çocukluk dönemidir. Çocukluk döneminde spora katılımı etkileyen faktörlerin başında da aile gelir. Aileler çocuğunu spora katılmaları konusunda ne kadar destekler ve cesaretlendirirler ise, toplumdaki spor kültürü de o oranda arttırılabilir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar da ailenin spora yönelmeyi etkileyen faktörlerde önemli bir rolü olduğunu göstermektedir. Örnek verilecek olursa; Amman ve arkadaşlarının 2000 yılında

yapmış olduğu çalışmada, spora ilgi duyan anne ve babaların çocuklarını da spor yapmaya teşvik ettikleri, anne ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarını da spor yapmaya teşvik ettikleri tespit edilmiştir (akt. Akandere ve ark., 2009). Daha önceden de değinildiği gibi Özbek ve Şanlı'nın araştırmasında da karate branşındaki üniversite elit sporcularının bu branşa yönelmelerinde ailelerinin daha etkili olduğu belirtilmiştir. Ailelerin spor kültürünün olmasının, sporun yararları konusunda bilgi sahibi olmasının, ailenin çocuklarını spor yapması konusunda desteklemesinin, bireyi yönlendirmede çok etkili olduğu vurgulanmıştır (Özbek ve Şanlı, 2011).

Sunay ve Saracaloğlu'nun 2003 yılında yaptıkları bir başka çalışmada ise lisanslı olarak spor yapan sporcuları spora teşvik eden unsurların başında, anne, baba ve yakın çevredeki ilgili spor branşı antrenörleri gelmektedir. Aynı çalışmada televizyon kanallarının ve basın yayın organlarının ise spora teşvik eden unsurların sonunda geldiği belirlenmiştir (Sunay ve Saracaloğlu, 2003).

Yapılan araştırmalar spora yönelten çevresel faktörlerde ailenin tutumuna ve bakış açısına dikkat çekmekle beraber, kişiyi etkileyen tek etmenin aile olmadığını da vurgulamaktadır. Okul çağına gelmiş, özellikle çevreden çokça etkileneceği dönem olan ergenlik dönemine girmiş gençlerde arkadaş ve sosyal çevre etkisinin önemi büyüktür. Bu dönemde kendini ispatlama, belirli bir arkadaş ortamına kabul edilme girişimleri bireyi olumlu ya da olumsuz ortamlara sürükleyebilmektedir. Çevresinde spor ile ilgilenen kişiler olması ise şüphesiz ki bireyin spora yönelmesinde ve olumlu alışkanlıklar kazanmasında etkili olacaktır. Akandere ve arkadaşlarının da belirtmiş olduğu gibi spora yönelme, başlama ve devam ettirme sürecinde sosyal çevre önemli bir yere sahiptir (Akandere ve ark., 2009). Bununla beraber Sivrikaya ve Pehlivan'ın çalışmasında, arkadaş ortamının spora ilgisiz olmasının, bireyin spor yapmasını olumsuz yönde etkilediği ve kişide bir spor kültürünün oluşmasına engel olduğu tespiti dikkat çekmektedir (Sivrikaya ve Pehlivan, 2015).

Sporu yaşam biçimi haline getiren birey sayısının artırılabilceğini düşünerek yapmış olduğumuz çalışmamızın amacı, orta öğretimde okuyan öğrencilerin spora yönelmelerinde etkili olan önemli değişkenlerin CHAID analizi ile belirlenmesi ve öğrencileri spora yönelten etmenlerin ele alınıp değerlendirilmesidir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde “araştırmanın modeli”, “evren ve örneklem”, “verilerin toplanması” ve “verilerin analizi” başlıkları altında açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerinde etkili olan etmenlerin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmanın betimsel yöntemlerden ilişkisel tarama modeline uygun olabileceği ifade edilebilir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır. İlişkisel tarama modelleri ise iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığını belirler (Balcı, 2005).

2.2. Evren - Örneklem

Bu çalışma Ankara ili merkez ilçelerindeki kaymakamlık binalarına en yakın olan ortaöğretim okulları ile sınırlıdır. Bu araştırmanın evrenini, 2013-2014 öğretim yılı güz döneminde Ankara ili sınırları içinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Çizelge 2.1’de gösterilen merkez ilçelerinde (Yenimahalle, Altındağ, Etimesgut, Çankaya, Gölbaşı, Mamak, Keçiören, Pursaklar ve Sincan) okuyan lise öğrencileri oluşturmaktadır. Bu ilçelerde bulunan özel ve devlet (resmi) liseleri, kaymakamlık binasına yakınlığına göre sıralamaya konulmuş ve her ilçenin kendi kaymakamlık binasına en yakın olan birer lise örneklem alınacak okullar olarak belirlenmiştir. MEB 2013-2014 verilerine göre Ankara ili merkez ilçelerinde okuyan özel-devlet (resmi) genel lise öğrencilerinin sayısı 239212 olarak belirtilmiştir. Bu sayının 216075’ini devlet liselerinde, 23137’sini de özel liselerde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır (MEB, 2014).

Çalışmanın örnekleminde Ankara’da 9 merkez ilçeden seçilen okullardaki 11002 öğrenciden, toplam 2000 öğrenci yer almıştır. Bu öğrenciler ilçelere oransal olarak hesaplanan sayıya göre basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmişlerdir. Diğer bir ifadeyle 2013-2014 eğitim öğretim yılı itibari ile ilgili okullardaki toplam öğrenci sayısı 11002 olan evrenden örneklem olarak 2000 öğrenci seçilmiştir. Veriler belirlenen okullarda basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile öğrencilere uygulanan anket ile elde edilmiştir (MEB, 2014). Analizde yer alan okul türlerine göre öğrenci sayıları ise Çizelge 2.1’de verilmiştir.

Basit tesadüfi örnekleme: Evreni oluşturan her elemanın örneğe girme şansının eşit olduğu örnekleme türüdür. (Arıkan, 2004).

Çizelge 2.1: Okul Türlerine Göre Öğrenci Sayıları

OKULLAR	EVREN	ÖRNEKLEM	
	N	n	%
YENİMAHALLE- Yunus Emre MTAL	767	139	18,17
SİNCAN- Sincan Anadolu Lisesi	2380	434	18,17
KEÇİÖREN- Keçiören Anadolu İmam Hatip Lisesi	1470	268	18,17
PURSAKLAR- Pursaklar Anadolu İmam Hatip Lisesi	1260	229	18,17
ÇANKAYA- Anıttepe Anadolu Lisesi	868	157	18,17
GÖLBAŞI- Dr. Şerafettin Tombuloğlu Anadolu Lisesi	1125	205	18,17
ETİMESGUT- Mehmetcik Anadolu Lisesi	1394	254	18,17
ALTINDAĞ- Ankara Anadolu Lisesi	902	163	18,17
MAMAK- Mamak Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	836	151	18,17
TOPLAM	11002	2000	18,17

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak anket formu araştırmanın amacına uygun olarak önceden yapılmış benzer araştırma örneklerinden yararlanılarak ve uzman akademisyenlerinin görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Toplam 19 sorudan oluşan ankette öğrencilerden her bir soruda kendilerine en yakın gelen tek seçeneği işaretlemeleri ve hiçbir soruyu boş bırakmamaları istenmiştir. Çalışmada kullanılan anket EK-1'de verilmiştir. Anket formunun hazırlanmasında dolayısı ile bağımlı ve bağımsız değişkenlerin belirlenmesinde kişinin spora yönelmesini etkileyen faktörler göz önünde tutulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesine yönelik olarak hazırlanan anket aracılığıyla toplanan verilerin analizinde, çalışmanın nihai amacı olan CHAID Analizi kullanılmıştır. Hem bu analiz hem de çeşitli betimleyici istatistikler için istatistik paket programından faydalanılmıştır.

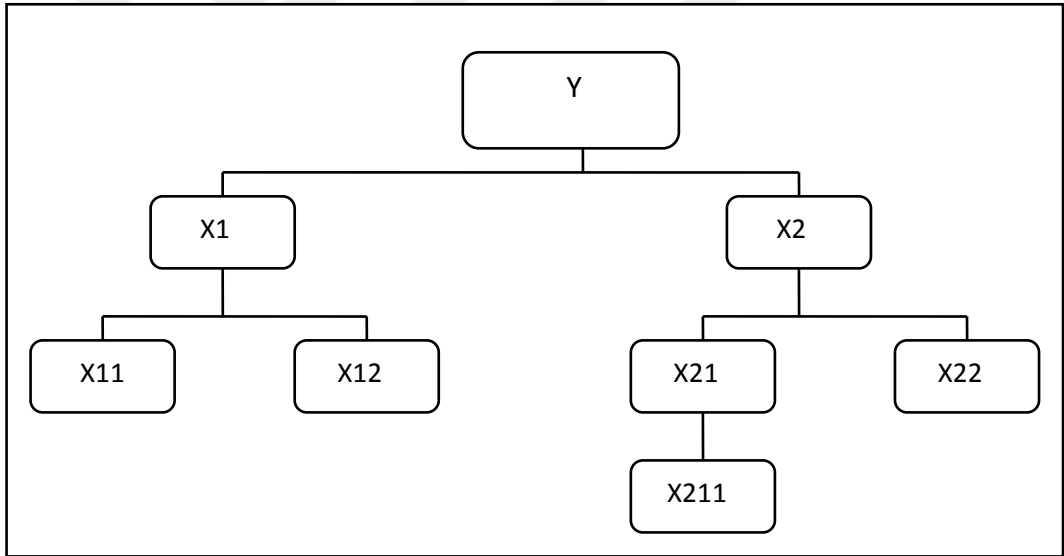
2.4.1. CHAID Yöntemi

Karar ağaçları veri madenciliği alanında kullanılan yöntemlerden birisidir. Karar ağaçları içinde de en çok kullanılan ve bilgisayar ortamında geliştirilmiş olan analizlerin başında da CHAID yani Otomatik Ki-Kare Etkileşim Belirleme Analizi gelmektedir. Bu çalışmada yöntem olarak karar ağaçları (Classification tree; decision tree; CR&T) tekniklerinden CHAID (Chi-squared Automatic Interaction Detection) analizi kullanılmıştır. Bu nedenle önce karar ağaçları hakkında bilgi verildikten sonra CHAID analizi anlatılmıştır.

2.4.1.1. Karar Ağaçları ve Özellikleri

Karar ağaçları, daha çok sınıflandırma ile ilgili problemlerin çözümünde kullanılan tahminsel bir modelledir (Albayrak ve ark., 2009, s: 31-52).

Karar ağaçları; karar düğümleri, dallar ve yapraklar biçiminde üç unsuru vardır. Düğümler, en üst noktada yer alan ve test için belirlenen köktür. Dalları ise, test sonuçlarının hangi sınıfta yer aldığını gösteren yapılarıdır. Dallanma ile sınıflamanın tamamlanmadığı durumlarda, yapraklar açılır. Diğer bir ifadeyle, düğümler soruları, dalları bu sorulara verilen cevapları, yapraklar da karar verilen sınıfa karşılık gelir (Yıldırım, 2003, s:7). Bir karar ağacı yapısı Şekil 2.1' deki gibi verilebilir.

Şekil 2.1. Karar Ağacı Yapısı

Kurulan modelde kökler dalları, dalları da yaprakları etkilediğinden oluşturulmuş her yeni algoritma, farklı bir ağaç yapısı meydana getirecektir. Örneğin, kök düğümü dallara ayrılırken, veri tabanındaki cevaplar evet/ hayır şeklinde ise bu durumda karar ağacı iki dala, cevaplar evet/ hayır/ belki şeklinde ise üç dala ayrılacaktır (Demirel, 2010, s:54).

Karar ağacı karar verme sürecinde seçeneklerin fazla olduğu durumlarda, hangi seçeneğin en iyi seçenek olduğunu belirlemek için kullanılır (Bayrak ve ark. 2009, s:33). Karar ağacı, bağımlı değişken ya da birden fazla açıklayıcı değişken arasındaki ilişkiyi ayrıntılı olarak açıklamak için yeterli sayıda örnekleme sahip olduğu durumda kullanılabilen ve bazı açıklayıcı değişkenleri alt gruplara ayırarak ayrıntılı biçimde inceleyen, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı gruplar oluşturan, gözlemleri sınıflayan bir tekniktir.

Sınıflandırma problemlerinin çözümünü sağlayan karar ağaçları için bazı algoritmalar geliştirilmiştir. Örnek olarak; AID (Otomatik Etkileşim Belirleme), CHAID (Otomatik Ki-Kare İlişki Belirleyicisi), C&RT (Sınıflandırma ve Regresyon Ağaçları) ve QUEST (Hızlı, Yansız, Etkili İstatistiksel Ağaçlar) verilebilir.

Karar ağaçları için geliştirilen algoritmalar öncelikle AID ile başlar. Diğer yöntemler aslında AID analizinin geliştirilmiş biçimidir. Çoklu regresyon analizi büyük ölçekli araştırmalarda hem regresyon modelinin oluşturulmasındaki zorluk hem de ortaya çıkan sonuçların tesadüfi olmasından dolayı değişkenler arasındaki ilişkileri tanımlamakta yetersiz kalmıştır (Kaas, 1980, s:119). Çoklu regresyon analizinin bu eksikliğini gidermek amacıyla AID geliştirilmiştir.

1980 yılında Kaas tarafından geliştirilen CHAID yöntemi geniş veri kümeleri için kullanılır. Bu yöntemde bağımlı değişkeni en iyi açıklayabilecek bağımsız değişkenler homojen alt gruplara bölünür.

C&RT yöntemi, Sınıflama ağaç ve regresyon ağacı olarak ifade edilir. Bağımlı değişken kategorik ise sınıflama ağaç; sürekli ise regresyon ağaç olarak tanımlanmaktadır. Bu yöntemde, verilerin iki alt düğüme sürekli bir şekilde ayrılmasını sağlayabilmek için, tahmin edici tüm değişkenler kullanılır (Türe ve ark., 2008, s:2).

QUEST yöntemi, 1997 yılında Loh ve Shih tarafından geliştirilmiştir. Bağımlı değişkenin sınıflama ölçme düzeyiyle ölçülmesi durumunda, bağımsız değişkenin ise sürekli, sınıflayıcı ve sıralayıcı bir yapıda olması halinde kullanılan bir çözüm tekniğidir (Pehlivan, 2006 s:21).

Ayrıca, CHAID analizi, sürekli ve kategorik tüm değişken türleriyle ilgilenebilmekteyken, C&RT ve QUEST analizlerinde, değişken türlerinin bir kısmıyla ilgilenilir (Ratner, 2000, s:16-29).

2.4.1.2. CHAİD Analizi ve Genel Yapısı

CHAID analizi, bağımlı değişkeni etkileyen öğeleri ve bu öğelerin kendi içerisinde önem derecelerini incelemektedir. Model içindeki sınıfın hangi tip üyelere oluştuğunu belirlemeye yarayan CAHID analizi, modeli oluşturan değişkenlerin birbirleriyle olan etkileşimini irdeler (Kayri ve Boysan, 2007, s:139).

Bir teknik olarak CHAID analizi ile işlem yapılırken, değişkendeki farklılık, tekrarlı olarak, grup içinde ayrıştırma en az seviyede iken, bu farklılık gruplar arası maksimum düzeyde ayrıştırılmaktadır (Saraçlı ve ark., 2006, s:179-187).

CHAID analizi, hedef değişken (bağımlı değişken) üzerinde etkisi bulunan tahmin değişkenlerinin, diğer bir ifadeyle hedef değişkene yaklaşan her bir çiftin istatistiki olarak anlamlı bir fark kalmayınca kadar sınanması ve bu yolla en iyi sınıflamanın yapıldığı bir tekniktir (Albayrak ve ark., 2009, s:31-52). Çözümleme sonucu, CHAID algoritma diyagramında, bağımlı değişken üzerinde en fazla etkisi bulunan bağımsız değişken (F değerine sahip değişken) ilk sırada konumlanır (Koyuncuğil, 2007, s:1-17).

CHAID analizinde, her bir değişken için en iyi değer bulunarak, değişkenler arası bir karşılaştırma yapılır. Böylece en iyi değişkenin ortaya çıkarılması sağlanır. Bu noktada veriler, en son ortaya çıkan değişkene göre yeniden gruplandırılır. Ortaya çıkan her bir alt grubun birbirinden ayrı bir şekilde analizi yapılır. Sonunda her bir grup, bir önceki grubun alt kümesi şeklinde gruplara dönüşmüş olur (Kass, 1980, s:119-127).

CHAID analizi, tüm değişken türleriyle (sürekli ve kategorik) çalışabilmenin yanında, sürekli tahmin edici değişkenlerin, analiz yapmadaki amacımıza uygun olarak bölümlendirildiği bir yöntemdir. Bu bölümlenmenin en iyi şekilde

yapılabilmesi için, entropi veya gini metrikleri yerine ki-kare testi (X^2) kullanılır. CHAID analizi, ki-kare metriği vasıtasıyla ilişki düzeyine göre farklılık rastlanan grupları ayrı ayrı sınıflamakta ve ağacın yaprakları, ikili değil, verideki farklı yapı sayısı kadar dallanmaktadır (SPSS, 2001).

CHAID algoritması, bağımsız değişkenlerin sınırlanmasında tahmin edici değişkenin tüm değerlerini dikkate alarak hareket eden kapsamlı bir analiz tekniğidir. Modelde yer alan bağımsız değişkenler, hedef değişkene yaklaştığı oranda birleşirler. Hedef değişkenden farklı olan değişkenlerle ise işleme devam edilir. Bir sonraki adımda, en iyi tahmini değişken seçilerek karar ağacının ilk dalı oluşmuş olur. Birbiri ardına devam eden düğümlerin tespitinden sonra da, karar ağacı tamamlanmış olur (Gürsoy, 2009, s:76).

CHAID algoritması çalışma sistematığında, bağımsız değişkenlerin tercih edilmesi nedeniyle, modelde yer alan bağımsız değişkenlerin sürekliliği halinde, söz konusu değişkenler kategorize edilir. Modelde kullanılan bağımsız değişkenlerin fazla olduğu durumda ise, elde edilecek ağacın basitleştirilmesi amacıyla değişken kategori sayıları azaltılır (Çelik, 2009, s:64).

CHAID Analizi, bağımlı değişkeni en iyi açıklayabilecek şekilde ayrıntılı homojen alt gruplara böler. En iyi tahmin sonucunu elde etmek için başlangıç değişkenleri bağımsız olarak yeniden kategorileştirilir. Bunun için Ki-kare analizi kullanılır. Benzer kategorileri birleştirilir ve değişkenler arasında daha fazla birleştirme işlemi gerçekleştirilmeyinceye kadar devam eder. Değişkenlerin bölünmeye uygun olup olmadığına, Bonferroni düzeltilmiş p değeri kullanılarak karar verilir (Doğan ve Özdamar, 2003, s:394).

Bonferroni yaklaşımı, her grubun ortalama vektörlerinin genel ortalama vektöründen farkları bulunduğundan sonra bu farkların sıfır olmadığına araştırılmasına dayanmaktadır. Genel ortalama vektörü \bar{x} ve her grubun i . değişkene göre ortalama vektörü \bar{x}_i aşağıda belirtildiği gibi gösterilir:

$$\bar{x} = \begin{bmatrix} \bar{x}_{1.} \\ \bar{x}_{2.} \\ \vdots \\ \bar{x}_{p.} \end{bmatrix} \quad \bar{x}_{.1} = \begin{bmatrix} \bar{x}_{11} \\ \bar{x}_{21} \\ \vdots \\ \bar{x}_{p1} \end{bmatrix} \quad \bar{x}_{.2} = \begin{bmatrix} \bar{x}_{12} \\ \bar{x}_{22} \\ \vdots \\ \bar{x}_{p2} \end{bmatrix} \quad \dots \quad \bar{x}_{.g} = \begin{bmatrix} \bar{x}_{1g} \\ \bar{x}_{2g} \\ \vdots \\ \bar{x}_{pg} \end{bmatrix}$$

Her grubun ortalama vektörünün, genel ortalama vektöründen farkları değişkenlere göre aşağıdaki gibidir:

$$d_1 = \bar{x}_{.1} - \bar{x} = \begin{bmatrix} \bar{x}_{11} \\ \bar{x}_{21} \\ \vdots \\ \bar{x}_{p1} \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} \bar{x}_{1.} \\ \bar{x}_{2.} \\ \vdots \\ \bar{x}_{p.} \end{bmatrix} \quad d_g = \bar{x}_{.g} - \bar{x} = \begin{bmatrix} \bar{x}_{1g} \\ \bar{x}_{2g} \\ \vdots \\ \bar{x}_{pg} \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} \bar{x}_{1.} \\ \bar{x}_{2.} \\ \vdots \\ \bar{x}_{p.} \end{bmatrix}$$

k . grup ile l . grup*i*. değişken ortalamaları arasındaki ortalama farklarına ilişkin $1 - \alpha$ güven aralığı aşağıdaki gibidir:

$$[(d)_{kl} - d_{ll}] = (\bar{x}_{kl} - \bar{x}_{ll}) \pm t \left(\frac{\alpha}{pg(g-1)}, (N-g) \right) \sqrt{\frac{\left(\frac{1}{n_k} + \frac{1}{n_l}\right) W_{ii}}{N-g}}$$

Burada $N = n_1 + n_2 + \dots + n_g$, p değişken sayısı, g grup sayısı ve W_{ii} W matrisinin köşegen elemanıdır. W matrisi gruplar içi değişimi gösterir ve

$$W = \sum_{i=1}^g \sum_{j=1}^{n_i} [(x_{ij}) - \bar{x}_i](x_{ij} - \bar{x}_i)'$$

g = grup sayısı

n_i = i . gruptaki birim sayısı

şeklinde hesaplanır. Her bir değişken için gruplar ikiye ayrılarak dikkate alınır ve eşitlik (1) kullanılarak i . değişken için elde edilen aralığın sıfır değerini içerip içermediği kontrol edilir. Eğer sıfırın değeri belirlenen aralıkta yer alıyorsa ilgili gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı aksi durumda grupların farklı olduğu şeklinde yorumlanır (Doğan, 2003, s:67).

2.4.1.3. CHAID Analizinin Algoritması

Bağımlı değişkenin $d \geq 2$ kategoriye, bağımsız değişkenin ise $c \geq 2$ kategoriye sahip olduğu varsayalım. Burada yapılacak olan, bağımsız değişkenlerden uygun kategorileri birleştirerek $c \cdot d$ boyutlu olumsuzluk tablosundan, $J \cdot d$ boyutlu indirgenmiş tablonun oluşturulmasıdır. Bu işlem için ilk olarak χ^2 istatistiği olan $T_j^{(0)}$ hesaplanır ($j = 2,3,4,\dots, c$, i 'nin değişim aralığı açıklayıcı değişken tipine bağlıdır). En iyi $J \cdot d$ tablosu için en önemli olan $T_j^{(0)}$ seçimi ancak $T_j^{(*)} = \max T_j^{(0)}$ olması durumundaki χ^2 istatistiği ile mümkündür (Yağız, 2003, s:7).

Genel olarak CHAID analizinin algoritması ilk üç adım birleştirme, dördüncü adım dağıtma beşinci adım ise durdurma adlandırması biçiminde olmak üzere şu şekildedir (Doğan ve Özdamar, 2003, s:395):

1. Adım: Her bir bağımsız değişkenin kategorileri ile bağımlı değişkenin kategorileri arasında çapraz tablolar yapılır.

2. Adım: $2 \cdot d$ alt tablosunda bağımsız değişkene ilişkin anlamlılığı düşük olan kategori çiftlerinin birleşmeleri anlamlı ise iki kategori birleştirilerek tek bir kategori olarak ele alınır. Bu işlem bağımsız değişkenin kendi içindeki birleşmeleri anlamsız oluncaya kadar sürer.

3. Adım: Üç ya da daha fazla sayıda orijinal kategori içeren birleşik kategorilerin her biri için birleşmenin tekrar ayrılabilmesi için en önemli iki bölünme bulunur. Eğer anlamlılık bir kritik değerin üzerindeyse bölünme gerçekleştirilerek ikinci adıma dönülür.

4. Adım: En iyi şekilde birleştirilen bağımsız değişkenlerin her birinin anlamlılığı hesaplanarak, en çok anlamlı olan ayrılır. Eğer bu anlamlılık verilen kritik bir değerden büyükse seçilen bağımsız değişkenin birleştirilen kategorilerine göre veri alt gruplara bölünür.

5. Adım: Verilerin analiz edilmemiş her bir grubu için birinci adıma gidilir.

2.4.1.4. Açıklayıcı Değişkenler Önemliliği

CHAID çözümlene tekniğinde üç tür açıklayıcı değişken bulunmaktadır. Her biri için hesaplanan Bonferroni çarpanı farklıdır. c sayıda kategoriye sahip bir açıklayıcı değişkenin $(1 \leq r \leq c)$ olmak üzere r gruba kaç farklı yolla indirgenebileceğini bulmak için hesaplanan Bonferroni çarpanı formülleri aşağıdaki gibidir.

Kategorileri sıra belirten bir ölçüle belirtilen değişkenler monoton açıklayıcı değişkenler olarak tanımlanmıştır. Bu da bitişik kategorilerin birbirleri ile gruplandırılabilirliği anlamına gelir. Yaş ve eğitim düzeyi değişkenlerinin açıklayıcı değişken olarak ele alınması durumunda eğitim düzeyi kategorilerinin ilkokuldan başlayarak liseye sıralanması monoton açıklayıcı değişkenlere örnek verilebilir. Bonferroni çarpanı aslında binomial bir çarpan olarak şu şekilde gösterilmektedir:

$$B_{\text{monotik}} = \binom{c-1}{r-1}$$

Kategorilerinin sınıflayıcı olan bağımsız değişkenler serbest açıklayıcı değişkenler olarak tanımlanmıştır. Meslek grupları ya da bireyin kimlerle yaşadığını gösteren değişkenler örnek olarak gösterilebilir. Serbest açıklayıcı değişken için hesaplanan Bonferroni çarpanı şu şekildedir:

$$B_{\text{serbest}} = \sum_{i=0}^{r-1} (-1)^i \frac{(c-1)^c}{i!(c-i)!}$$

Ölçeği bilinmeyen, tek bir kategori dışında, sıra belirten bir ölçüle olan diğer açıklayıcı değişkenlere uymayan değişkenler hareketli değişkenler olarak ifade edilmektedir. Kayıp ya da bilinmeyen bir kategori olması durumunda bu değişken ortaya çıkmaktadır (Kaas, 1980, s:122):

$$B_{\text{hareketli}} = \binom{c-2}{r-2} + r \binom{c-2}{r-1} = \frac{r-1 + (c-r)}{c-1} B_{\text{monotik}}$$

2.4.2. Modelin Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerinin Belirlenmesi

Modelin bağımlı değişkeni spor yapmadaki en önemli amaç olarak belirlenmiştir. Bu amacı etkileyen faktörler arasında çevresel, ekonomik, kişisel, politik, hukuki, psikolojik, sosyo-kültürel ve diğer faktörler vardır.

Spora yönelmeyi etkileyen çevresel faktörlerin kişinin spor yapması üzerinde olumlu veya olumsuz birtakım sonuçlar doğurabilir.. Bu faktörler aile, arkadaşlar ve sosyal çevre, spor kulüpleri, yazılı ve görsel basın gibi dışsal faktörler olabilir. Ekonomik faktörlerin başında kişinin ve toplumun sahip olduğu gelir düzeyi ve ülkedeki ekonomik koşullar gelmektedir. Kişisel faktörler, kişiye özgü olan birtakım özellikler olan cinsiyet, ırk, kalıtım, kişilik, medeni durum, meslek, öğrenim düzeyi, yaş ve yaşam tarzı şeklinde söylenebilir. Politik ve hukuki faktörler, kişilerin spora yönelmelerinde etkili olan politik yapı, kamu müdahalesi ve yasalar şeklinde sıralanabilir. Sosyo-kültürel faktörler olarak ise aile yapısı, danışma grupları, demografik değişiklikler, kültür, sosyal çevre, statü ve sınıf olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin spora yönelmelerini etkileyen tüm bu faktörler ve bu faktörleri belirleyen değişkenlerden hareketle anket formunun soruları hazırlanmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni olarak, spor yapma amacını en iyi açıkladığını düşündüğümüz anketin 17. sorusu seçilmiştir. Bağımlı değişken yedi kategoride tanımlanmış olup bu kategori düzeyleri ve gözlem sayıları Çizelge 2.2’de verilmiştir.

Çizelge 2.2. Bağımlı Değişkene Ait Kategoriler ve Gözlem Sayısı

Bağımlı Değişken	Kategoriler	Gözlem Sayısı	%
Spora Yapmadaki Amaç	(1)Sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak	965	48,3
	(2) Boş zamanlarımı değerlendirmek	373	18,7
	(3) Stresten uzaklaşmak	315	15,8
	(4) Performansımı üst düzeyde tutmak	211	10,5
	(5) Sosyal çevre sağlamak	50	2,5
	(6) Maddi gelir elde etmek	31	1,6
	(7) Tanınmış bir kişi olmak	55	2,8

Anket sorularına verilen cevaplardan hareketle modelin bağımsız değişkenleri ve kategorileri belirlenerek her bir kategoriye düşen gözlem sayıları ile birlikte Çizelge 2.4’de gösterilmiştir. Verilerin CHAID analizi ile değerlendirilmesinde Çizelge 2.4’de verilen bağımsız değişkenlerin açıklanmasında fayda vardır. Bu amaç için Çizelge 2.3 oluşturulmuştur.

Çizelge 2.3. Bağımsız Değişkenler ve Tanımları

Bağımsız Değişken	Tanımı
cinsiyet	Cinsiyeti
kac_kisi	Evde yaşayan kişi sayısı
baba_eg	Baba eğitimi
anne_eg	Anne eğitimi
baba_is	Babanın çalıştığı alan
anne_is	Anneni çalıştığı alan
aile_gelir	Ailenin toplam aylık geliri
ilce	Yaşanılan ilçe
enyak_tesis	İkamet edilen yere en yakın spor tesisi
yakin_sporcu	Spor ile ilgilenen yakınlar
spor_tur	Yapılan spor türü
spor_duzey	Spor yapma düzeyi
spor_aralik	Spor yapma sıklığı
ruhsal_durum	Ruhsal durum
spor_butce	Spora ayrılan aylık bütçe
tesvik_sebep	Spor yapmaya teşvik eden şey
spor_sonucu_his	Spor yapıldığında kişinin hissettikleri
ideal_olcu	Boy ve kilo orantısının ideal olup olmadığı

Daha önce de belirtildiği gibi çizelge 2.4. modelin bağımsız değişkenlerini, kategorilerini ve her bir kategoriye düşen gözlem sayılarını yüzdeleriyle birlikte göstermektedir.

Çizelge 2.4. Bağımsız Değişkene Ait Kategoriler ve Gözlem Sayısı

Bağımsız Değişkenler	Kategoriler	Gözlem Sayısı	%
cinsiyet	(1) Erkek	946	47,3
	(2) Kız	1054	52,7
kac_kisi	(1) Yalnız ya da yurttta yaşıyorum	10	0,5
	(2) 2 kişi	64	3,2
	(3) 3 kişi	292	14,6
	(4) 4 kişi	920	46,0
	(5) 5 kişi ve üzeri	714	35,7
baba_eg	(1) Okur - yazar değil	9	,4
	(2) İlkokul mezunu	418	20,9
	(3) Ortaokul mezunu	424	21,2
	(4) Lise mezunu	552	27,6
	(5) Üniversite ve üstü	597	29,8
anne_eg	(1) Okur - yazar değil	55	2,8
	(2) İlkokul mezunu	585	29,3
	(3) Ortaokul mezunu	422	21,1
	(4) Lise mezunu	530	26,5
	(5) Üniversite ve üstü	408	20,4
baba_is	(1) Özel bir eğitim gerektirmeyen kamu çalışanı	340	17,0
	(2) Özel bir eğitim gerektirmeyen Özel sektör çalışanı	454	22,7
	(3) Üniversite eğitim gerektiren kamu sektörü çalışanı	351	17,5
	(4) Üniversite eğitim gerektiren özel sektör çalışanı	122	6,1
	(5) Kendi işi	670	33,5
	(6) İşsiz	63	3,2
anne_is	(1) Özel bir eğitim gerektirmeyen kamu çalışanı	117	5,9
	(2) Özel bir eğitim gerektirmeyen özel sektör çalışanı	139	7,0
	(3) Üniversite eğitim gerektiren kamu sektörü çalışanı	227	11,4
	(4) Üniversite eğitim gerektiren özel sektör çalışanı	54	2,7
	(5) Kendi işi	133	6,7
	(6) Ev hanımı	1330	66,5
aile_gelir	(1) asgari ücret ve altı	150	7,5
	(2) asgari ücret ve 1500 TL	431	21,6
	(3) 1501 TL - 3000 TL	731	36,6
	(4) 3001 - 4500 TL	324	16,2
	(5) 4501 TL üzeri	324	16,2

Çizelge 2.4. Bağımsız Değişkene Ait Kategoriler ve Gözlem Sayısı (Devam)

Bağımsız Değişkenler	Kategoriler	Gözlem Sayısı	%
ilce	(1) Altındağ	130	6,5
	(2) Çankaya	251	12,6
	(3) Etimesgut	214	10,7
	(4) Gölbaşı	71	3,6
	(5) Keçiören	255	12,8
	(6) Mamak	186	9,3
	(7) Pursaklar	95	4,8
	(8) Sincan	275	13,8
	(9) Yenimahalle	523	26,2
enyak_tesis	(1) Stadyum-atletizm pisti	116	5,8
	(2) Spor salonu	421	21,1
	(3) Semt ve mahalle sahaları	514	25,7
	(4) Özel spor merkezleri	245	12,3
	(5) Halı saha	480	24,0
	(6) Yüzme havuzu	224	11,2
yakin_sporcu	(1) Anne - Baba	289	14,5
	(2) Kardeş	369	18,5
	(3) Amca, Dayı, Teyze, Hala	155	7,8
	(4) Kuzen	455	22,8
	(5) Yok	732	36,6
spor_tur	(1) Futbol, Basketbol, Voleybol, Hentbol gibi takım sporları	1106	55,3
	(2) Yüzme, Atletizm, Cimnastik gibi bireysel sporlar	261	13,1
	(3) Karate, Tekvando, Kick Box gibi savunma sporları	151	7,6
	(4) Tenis, Badminton, Masa tenisi gibi raket sporları	99	5,0
	(5) Yürüyüş, Bisiklet, Dağcılık, Paraşüt gibi doğa sporları	155	7,8
	(6) Dart, Bowling, Okçuluk, Bocce gibi hedef sporları	35	1,8
	(7) Buz pateni, Kayak, Curling gibi kış sporları	48	2,4
	(8) Pilates, Vücut Geliştirme, Step Aerobik gibi salon sporları	145	7,2
spor_duzey	(1) Milli sporcuyum	78	3,9
	(2) Profesyonel sporcuyum	45	2,3
	(3) Amatör lisanslı sporcuyum	332	16,6
	(4) Sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum	491	24,6
	(5) Düzenli olmasa da spor yapıyorum.	1054	52,7

Çizelge 2.4. Bağımsız Değişkene Ait Kategoriler ve Gözlem Sayısı (Devam)

Bağımsız Değişkenler	Kategoriler	Gözlem Sayısı	%
spor_aralik	(1) Her gün	408	20,4
	(2) Haftada 2 - 3	605	30,3
	(3) Haftada bir	238	11,9
	(4) Ayda 1-2	99	5,0
	(5) Vakit buldukça	551	27,6
	(6) Sadece beden eğitimi derslerinde	99	5,0
ruhsal_durum	(1) Hareketli, Sabırsız, rekabetçi	858	42,9
	(2) Dengeli, rahat, rekabet yerine eğlenceye yönelik	1142	57,1
spor_butce	(1) 1 - 50 TL	457	22,9
	(2) 51 - 100 TL	260	13,0
	(3) 101 - 200 TL	146	7,3
	(4) 201 TL üstü	118	5,9
	(5) Hiç ayırmıyorum	1019	50,9
tesvik_sebep	(1) Yazılı ve görsel basın	42	2,1
	(2) Aile	136	6,8
	(3) Arkadaş çevresi	328	16,4
	(4) Okul çevresi (öğretmenler, yöneticiler)	81	4,1
	(5) Kulüp ve dernekler	55	2,8
	(6) Kendi isteklerim	1358	67,9
spor_sonucu_his	(1) Mutlu ve stresten uzaklaşmış	1294	64,7
	(2) Mutsuz ve gergin	83	4,2
	(3) Psikolojik durumumu etkilemiyor	229	11,5
	(4) Kendine daha güvenli	394	19,7
ideal_olcu	(1) Evet ideal boy ve kilodayım	1323	66,1
	(2) Kilom boyuma oranla fazla	428	21,4
	(3) Kilom boyuma oranla düşük	249	12,5

Çizelge 2.4'den de görüldüğü gibi öğrencilerin 1054'ü (%52,7) kız, 96'sı (%47,3) erkektir. Öğrencinin kendisi de dahil olmak üzere yaşanan evde “4 kişi” olanların sayısı 920 (%46) kişi ile en yüksek düzeyde iken “yalnız ya da yurttan yaşıyorum” diyenlerin sayısı 10(%0,5) kişi ile en düşük düzeydedir. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumlarına bakıldığında; “1501 TL - 3000 TL” arasında olan öğrenci sayısı 731 (%36,6) kişi ile en yüksek düzeyde iken en az düzeyde “asgari ücret ve altı” diliminde 150(%7,5) öğrencinin olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin spora ayırdıkları bütçe bakımından incelenmesi sonucunda en yüksek düzeyde 1019 (%50,9) kişi tarafından spora “hiç bütçe ayırmadıkları” gözlemlenmiştir. Öğrencilerin yaptıkları spor bakımından değerlendirilmesi sonucunda öğrencilerin 1054’ünün (%52,7) yaklaşık yarısının “Düzenli olmasa da spor yaptıkları” görülmüştür. Öğrencilerin spora teşvik edilmesinde en önemli unsurun 1358 (%67,9) kişi tarafından “kendi istekleri” olduğu en yüksek düzeyde belirtilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada incelenen bazı değişkenlerle ilgili toplanan verilere ilişkin; frekans, yüzde dağılımlarına betimsel istatistiklere ve araştırmada uygulanan anket formuna yönelik yapılan CHAID Analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk kısmında örnekleme ait değişkenlerin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Bu kısımda araştırmaya katılan öğrencilerin bazı değişkenler çerçevesindeki ilişkileri çapraz tablolarla açıklanmıştır.

Çizelge 3.1. Öğrencilerin ailelerinin toplam aylık geliri ile cinsiyet arasındaki ilişki

		Cinsiyet				Toplam	
		Erkek		Kız			
		f	%	f	%	f	%
Ailenin Aylık Geliri	Asgari ücret ve altı	70	3,5	80	4	150	7,5
	Asgari ücret-1500 TL	240	12	191	9,6	431	21,6
	1501-3000 TL	357	17,8	374	18,7	731	36,6
	3001-4500 TL	137	6,9	187	9,4	324	16,2
	4501 ve üzeri TL	142	7,1	222	11,1	364	18,2
	Toplam	946	47,3	1054	52,7	2000	100

$$\chi^2 = 26,176 \text{ ve Anlamlılık Düzeyi (P) = 0.00}$$

Ankete katılan öğrencilerin ailelerinin aylık geliri ile cinsiyet ilişkisi incelendiğinde erkek öğrencilerin 357'sinin (%17,8) ailelerinin aylık gelirlerinin "1501-3000 TL" aralığında olduğu ilk sırada yer alırken, en son sırada 70 (%3,5) kişi ile "asgari ücret ve altı" dilimi olduğu gözlemlenmiştir. Kız öğrencilerde de benzer bir durum söz konusudur. Genel anlamda ise ailelerin aylık gelirlerinin %36,6 ile "1501-3000 TL" aralığında olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.2. Spor yapma düzeyi ile cinsiyet arasındaki ilişki

		Cinsiyet				Toplam	
		Erkek		Kız			
		f	%	f	%	f	%
Spor Yapma Düzeyi	Milli sporcuyum	47	2,4	31	1,6	78	3,9
	Profesyonel sporcuyum	36	1,8	9	0,4	45	2,3
	Amatör lisanslı sporcuyum	181	9	151	7,6	332	16,6
	Sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum	257	12,9	234	11,7	491	24,6
	Düzenli olmasa da spor yapıyorum.	425	21,3	629	31,5	1054	52,7
	Toplam	946	47,3	1054	52,7	2000	100

$$\chi^2 = 57,089 \text{ ve Anlamlılık Düzeyi (P) = 0.00}$$

Öğrencilerin spor yapma düzeyleri ile cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde; erkekler 425 (%21,3) kişi ile “düzenli olmasa da spor yapıyorum” seçeneğini en yüksek düzeyde, en düşük düzeyde ise 36 (% 1,8) kişi ile “profesyonel sporcuyum” seçeneğini belirtmişlerdir. Kızlarda da benzer bir durum söz konusudur. Genel anlamda ise erkek ve kız öğrencilerin %52,7’sinin yani yaklaşık yarısının düzenli olmasa da spor yaptıklarını söylemek mümkündür.

Çizelge 3.3. Öğrencinin spor yapma sıklığı ile cinsiyet arasındaki ilişki

		Cinsiyet				Toplam	
		Erkek		Kız			
		f	%	f	%	f	%
Spor yapma Sıklığı	Her gün	246	12,3	162	8,1	408	20,4
	Haftada 2-3 gün	331	16,6	274	13,7	605	30,3
	Haftada bir	103	5,1	135	6,8	238	11,9
	Ayda bir iki kez	40	2	59	2,9	99	5
	Vakit buldukça	185	9,3	366	18,3	551	27,6
	Sadece beden eğitimi derslerinde	41	2,1	58	2,9	99	5
	Toplam	946	47,3	1054	52,7	2000	100

$$\chi^2 = 87,413 \text{ ve Anlamlılık Düzeyi (P) = 0.00}$$

Öğrencilerin spor yapma sıklığı ile cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında; erkeklerin 331’inin (%16,6) “haftada 2-3 gün” spor yapmaları ilk sırada yer aldığı, 40 (%2) kişinin ise “ayda 1-2 kez” spor yaptıkları son sırada görülmüştür. Erkeklerin son sırada tercihleri arasında %2,1 ile “sadece beden eğitimi derslerinde” tercihi de

vardır. Kızların ise 366'sının (%18,3) “vakit buldukça” spor yapmaları ilk sırada yer alırken, son sırada ise %2,9 ile “ayda bir iki kez” ya da “sadece beden eğitimi derslerinde” spor yaptıkları görülmektedir. Genel olarak ise haftada 2-3 gün spor yapıldığını söylemek mümkündür.

Çizelge 3.4. Spora ayrılan bütçe ile cinsiyet arasındaki ilişki

		Cinsiyet				Toplam	
		Erkek		Kız		f	
		f	%	f	%		
Spora Ayrılan Bütçe	1 - 50 TL	237	11,9	220	11	457	22,9
	51 - 100 TL	142	7,1	118	5,9	260	13
	101 - 200 TL	80	4	66	3,3	146	7,3
	201 TL üstü	64	3,2	54	2,7	118	5,9
	Hiç ayırmıyorum	423	21,2	596	29,8	1019	50,9
	Toplam	946	47,3	1054	52,7	2000	100

$$\chi^2 = 28,66 \text{ ve Anlamlılık Düzeyi (P) = 0.00}$$

Öğrencilerin spora ayırdıkları bütçe ile cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde; cinsiyet açısından erkeklerin 423'ü (%21,2) ilk sırada aylık olarak “hiç bütçe ayırmadıkları” seçeneğini, 80'i(%4) ise son sırada “101-200 TL” ayırdıklarını ifade etmişlerdir. Kızlar ise 595 (%29,9) kişi ile erkekler gibi ilk sırada aylık olarak “hiç bütçe ayırmadıkları” seçeneğini belirtirken son sırada erkeklerden farklı olarak 54(%2,7) kişi ile spora aylık olarak ayırdıkları bütçenin “201 TL üstü” olduğunu ifade etmişlerdir. Genel olarak öğrencilerin %50,9'unun yaklaşık yarısının spora aylık olarak hiç bütçe ayırmadıkları görülmektedir.

Çizelge 3.5. Spora teşvik eden etmenler ile cinsiyet arasındaki ilişki

		Cinsiyet				Toplam	
		Erkek		Kız		f	
		f	%	f	%		
Spora Teşvik Eden Etmenler	Yazılı ve görsel basın	24	1,2	18	0,9	42	2,1
	Aile	62	3,1	74	3,7	136	6,8
	Arkadaş çevresi	181	9	147	7,4	328	16,4
	Okul çevresi (öğretmenler, yöneticiler)	21	1,1	60	3	81	4,1
	Kulüp ve dernekler	37	1,8	18	0,9	55	2,8
	Kendi isteklerim	621	31,1	737	36,9	1358	67,9
	Toplam	946	47,3	1054	52,7	2000	100

$$\chi^2 = 34,96 \text{ ve Anlamlılık Düzeyi (P) = 0.00}$$

Öğrencileri spora teşvik eden etmenler ile cinsiyet arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; cinsiyet açısından erkeklerin 621'i (%31,1) spora teşvik eden etmenler olarak ilk sırada “kendi istekleri” olduğunu, 21'i (%1,1) ise en son sırada “okul çevresi (öğretmenler, yöneticiler)” seçeneğini ifade etmişlerdir. Kızlar ise 737 (%36,9) kişi ile erkekler gibi ilk sırada spora teşvik eden etmenler olarak “kendi istekleri” olduğunu belirtmişlerdir. Son sırada ise erkeklerden farklı olarak %0,9 ile hem “yazılı ve görsel basın” hem de “kulüp ve dernekler” olduğunu ifade etmişlerdir. Genel olarak toplamda 1358 (%67,9) kişi gibi büyük çoğunluğun spora kendi istekleriyle başladığı söylenebilir.

Çizelge3.6. Spor yapmadaki en önemli amaç ile cinsiyet arasındaki ilişki

		Cinsiyet				Toplam	
		Erkek		Kız			
		f	%	f	%	f	%
Spor Yapmadaki En Önemli Amaç	Sağlığını korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak	402	20,1	563	28,2	965	48,3
	Boş zamanlarını değerlendirmek	189	9,5	184	9,2	373	18,7
	Stresten uzaklaşmak	138	6,9	177	8,9	315	15,8
	Performansını üst düzeyde tutmak	140	7	71	3,6	211	10,5
	Sosyal çevre sağlamak	25	1,3	25	1,3	50	2,5
	Maddi gelir elde etmek	20	1	11	0,5	31	1,6
	Tanınmış bir kişi olmak	32	1,6	23	1,2	55	2,8
	Toplam	946	47,3	1054	52,7	2000	100

$$\chi^2 = 52,728 \text{ ve Anlamlılık Düzeyi (P) = 0.00}$$

Öğrencilerin spor yapmadaki en önemli amaçları ile cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde; cinsiyet açısından erkekler 402 (%20,1) kişi ile spor yapmadaki en önemli amaçları olarak “sağlıklarını korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” seçeneğini ilk sırada benimsemişlerdir. Buna karşın erkekler 20 (%1) kişi ile en son sırada tercih olarak “maddi gelir elde etmek” seçeneğini tercih etmişlerdir. Kızların ise 563’ü (%28,2) spor yapmadaki en önemli amaçlarının “sağlıklarını korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” seçeneği olduğunu belirtirlerken, 11’i (%0,5) ise en son tercih olarak “maddi gelir elde etmek” seçeneğini belirtmişlerdir. Tabloya genel olarak bakıldığında öğrencilerin %48,3’ünün, neredeyse ankete katılanların yarısının spor yapmalarındaki en önemli amaçlarının “sağlıklarını korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” olduğu söylenebilir.

3.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin CHAID Bulguları

İstatistik paket programı kullanılarak modelin çözümü yapılmıştır. Çözüm sonucunda 6 dallanma ve 15 düğüm elde edilmiştir ve çözümün ağaç diyagramı Şekil 3.1’de verilmiştir.

Şekil 3.1’den de görüleceği üzere, birinci dallanmada spor yapmadaki en önemli amaç olan spor_amacı bağımlı değişkenini en iyi açıklayan değişken olan spor_duzey (ne düzeyde spor yapıldığı) değişkeni yer almaktadır. Bu değişken beş kategoriden oluşmasına rağmen analizde “amatör lisanslı sporcuyum”, “sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum”, “düzenli olmasa da spor yapıyorum” ve “profesyonel sporcuyum ile milli sporcuyum” biçiminde olmak üzere 4 kategoriden oluşmaktadır.

CHAID analizinin birinci düğümü olan birinci dallanmada spor yapmadaki en önemli amaç olan spor_amacı bağımlı değişkenini en iyi açıklayan değişken olan spor_duzey (ne düzeyde spor yapıyorsunuz) değişkeni kategorisini en iyi açıklayan değişken ise “amatör lisanslı sporcuyum” kategorisidir ve ruhsal_durum değişkeni ile modelin ikinci dallanmasını oluşturmaktadır. Modelin üçüncü dallanmasını analizinin ikinci düğümü “sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum” kategorisini en iyi açıklayan değişken olan spor_sonucu_his değişkeni oluşturmaktadır. Bu değişken dört kategoriden oluşmasına rağmen çözümlenme sonucunda birleştirilerek iki düğüme indirgenmiştir. “Düzenli olmasa da spor yapıyorum” kategorisini en iyi açıklayan değişken cinsiyet değişkenidir ve modelin dördüncü dallanmasını oluşturmaktadır. Beşinci dallanmada spor_duzey değişkeninin “profesyonel sporcuyum, milli sporcuyum” kategorisini en iyi açıklayan değişken olan ruhsal_durum yer almaktadır ve 2 düğümden oluşmaktadır. Analizinin altıncı dallanmasını spor-duzey değişkenine ait “düzenli olmasa da spor yapıyorum” kategorisini en iyi açıklayan cinsiyet değişkenine ait kız kategorisini açıklayan spor_aralık değişkeni oluşturmaktadır. Bu değişken altı kategoriden oluşmasına rağmen çözümlenme sonucunda birleştirilerek iki düğüme indirgenmiştir.

Analizinin karar ağaçları biçiminin Şekil 3.1’deki gibi yer aldığı her bir dal ve bu dallardaki düğümler ayrıntılı olarak ele alınıp anlatılmıştır.

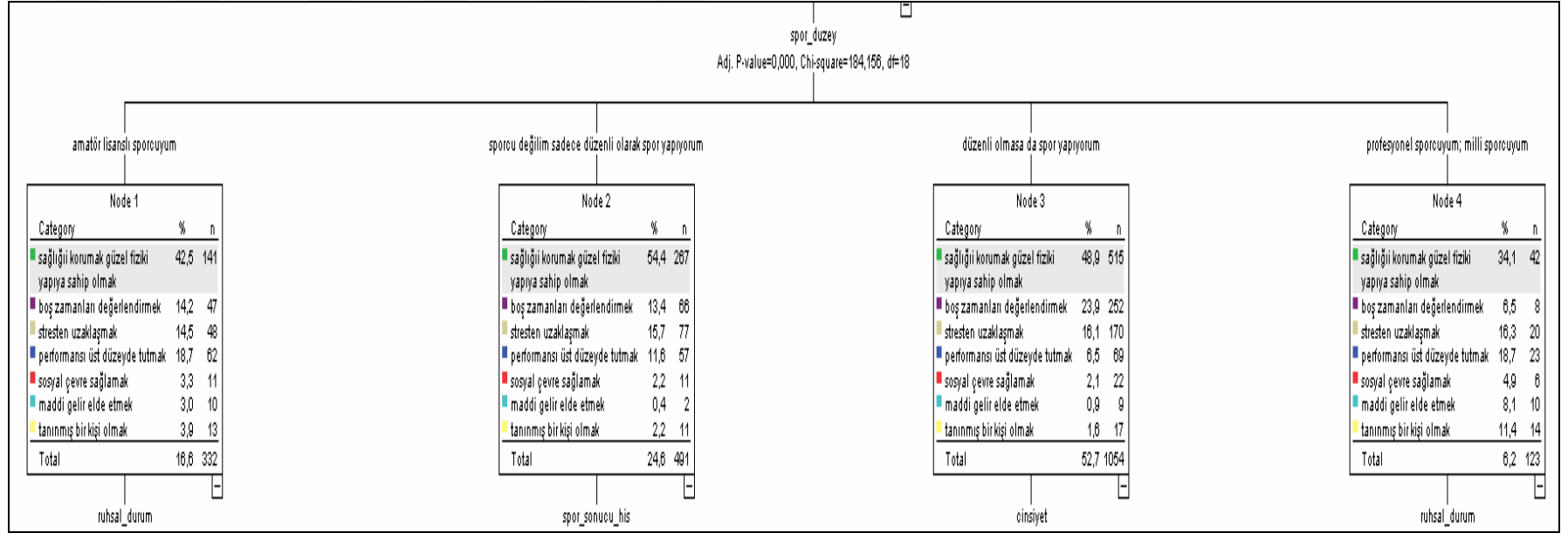

Birinci Dallanma: spor_duzey

Yapılan çözümlene sonucu bağımlı değişken spor yapmadaki en önemli amacı en iyi açıklayan değişken spor_duzey değişkenidir. Şekil 3.1'deki ağaç yapısı incelendiğinde Düğüm 0'da yer alan "spor_amac" bağımlı değişkeninde öğrencilerin 965'inin (%48,2) spora yönelmedeki etkili etmene ilişkin tutumlarının en yüksek olarak "sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak" kategorisinde olduğu görülmektedir. 31 (%1,6) öğrenci ise en düşük olarak "maddi gelir elde etmek" amacıyla spora yöneldiklerini belirtmişlerdir.

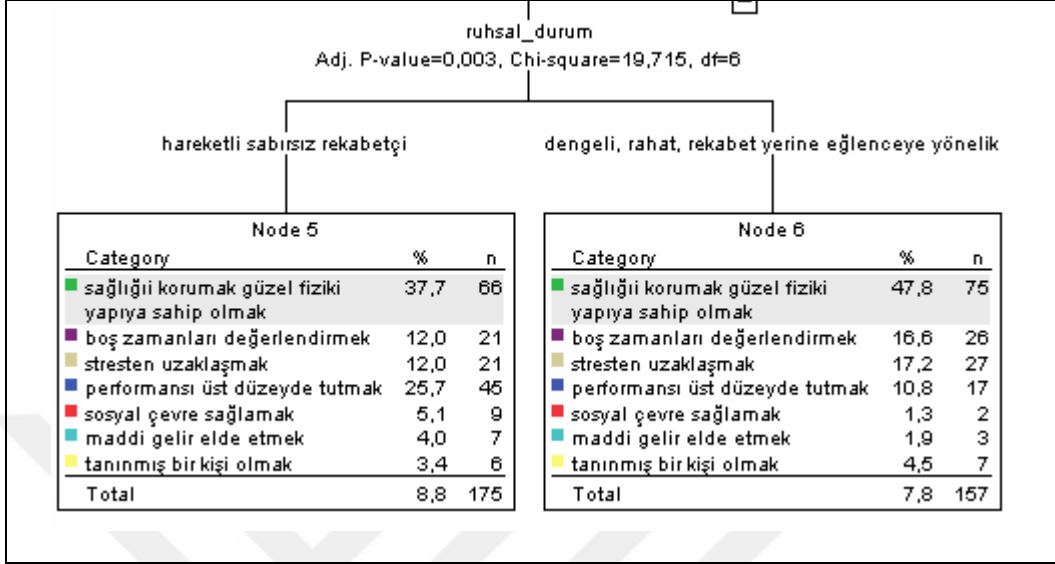
Araştırmaya katılan öğrencilerin spora yönelmedeki etkili etmene ilişkin tutum üzerinde en etkili değişken spor_duzey olduğu Şekil 3.2'den de görülmektedir ($\chi^2 = 184,156$; $p=0,000$). Bu değişkendeki öğrencilerin %16,6'sı "amatör lisanslı sporcuym", %24,6'sı "sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum", %52,7'si "düzenli olmasa da spor yapıyorum", %6,2'si ise "profesyonel sporcuym, milli sporcuym" kategorilerindedirler.

Öğrencilerin yaptıkları spor düzeyi kategorileri bakımından "amatör lisanslı sporcuların" spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre düğüm 1'de ilk sırada %42,5 ile "sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak" kategorisi olduğu görülmektedir. Bu birinci dallanmanın "sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum" kategorisi düğüm 2'de, "düzenli olmasa da spor yapıyorum" kategorisi düğüm 3'de yer almaktadır. Düğüm 4'de ise "profesyonel sporcuym, milli sporcuym" kategorisi bulunmaktadır. Bu kategorilerde de yine "sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak" kategorisi sırasıyla %54,4, %48,9 ve %34,1 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 3.2. Birinci dallanmaya ilişkin CHAID diyagramı

İkinci Dallanma: ruhsal_durum

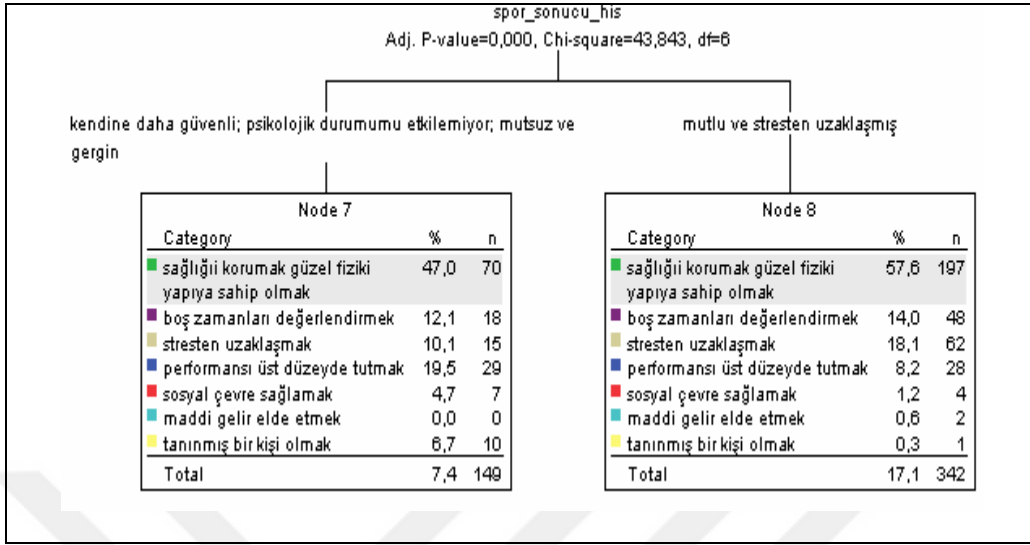

Şekil 3.3. İkinci dallanmaya ilişkin CHAID diyagramı

Öğrencilerin yaptıkları spor düzeyi kategorileri bakımından Düğüm 1'deki "amatör lisanslı sporcuyum" kategorisi üzerinde etki düzeyi en yüksek olan değişken Şekil 3.3'den de görülebileceği gibi ruhsal_durum olarak elde edilmiştir ($\chi^2 = 19,715$; $p=0,003$).

İkinci dallanmayı oluşturan bu değişken sırasıyla Düğüm 5 ve Düğüm 6 olmak üzere 2 düğümden oluşmaktadır. Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından "amatör lisanslı sporcuların" %8,8'i kendilerini "hareketli, Sabırsız, rekabetçi", %7,8'i ise " dengeli, Rahat, rekabet yerine eğlenceye yönelik" ruhsal_durum değişken kategorilerine yakın buluyorlar. Bu her iki kategoride de sırasıyla %37,7 ve %47,8 ile spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre "sağlığını korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak" kategorisi olduğu görülmektedir (Düğüm 5 ve Düğüm 6).

Üçüncü Dallanma: spor_sonuc_his

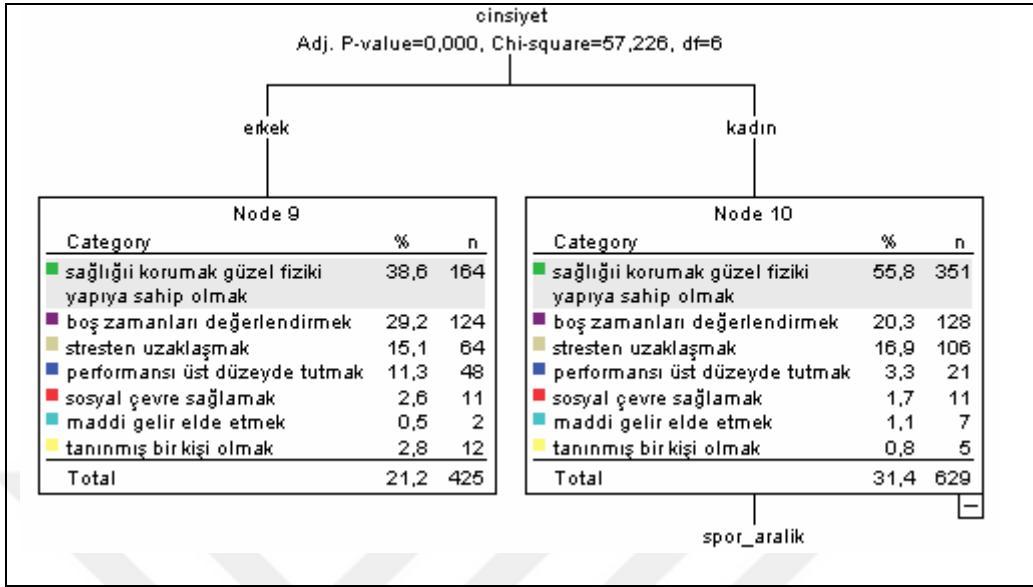

Şekil 3.4. Üçüncü dallanmaya ilişkin CHAID diyagramı

Öğrencilerin yaptıkları spor düzeyi kategorileri bakımından Düğüm 2'deki “sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum” kategorisi üzerinde etki düzeyi en yüksek olan değişken Şekil 3.4'den de görülebileceği gibi spor_sonucu_his olarak elde edilmiştir ($\chi^2 = 43,843$; $p=0,000$).

Üçüncü dallanmayı oluşturan bu değişken 2 düğümden oluşmaktadır. Aslında bu değişken dört kategoriden oluşmasına rağmen çözümlemeye “kendine daha güvenli”, “psikolojik durumumu etkilemiyor” ile “mutsuz ve gergin” kategorileri birleştirilerek Düğüm 7 oluşturulmuştur. Diğer kategori olan “mutlu ve stresten uzaklaşmış” ise Düğüm 8'de yer almaktadır. Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından “sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum” diyenlerin %7,4'ü spor yaptıklarında kendilerini “kendine daha güvenli, psikolojik durumumu etkilemiyor, mutsuz ve gergin”, %17,1'i ise “mutlu ve stresten uzaklaşmış” hissi kategorisine yakın buluyorlar. Bu her iki kategoride de spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre ilk sırada sırasıyla %47 ve %57,6 ile “sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” kategorisi olduğu görülmektedir (Düğüm 7 ve Düğüm 8).

Dördüncü Dallanma: cinsiyet

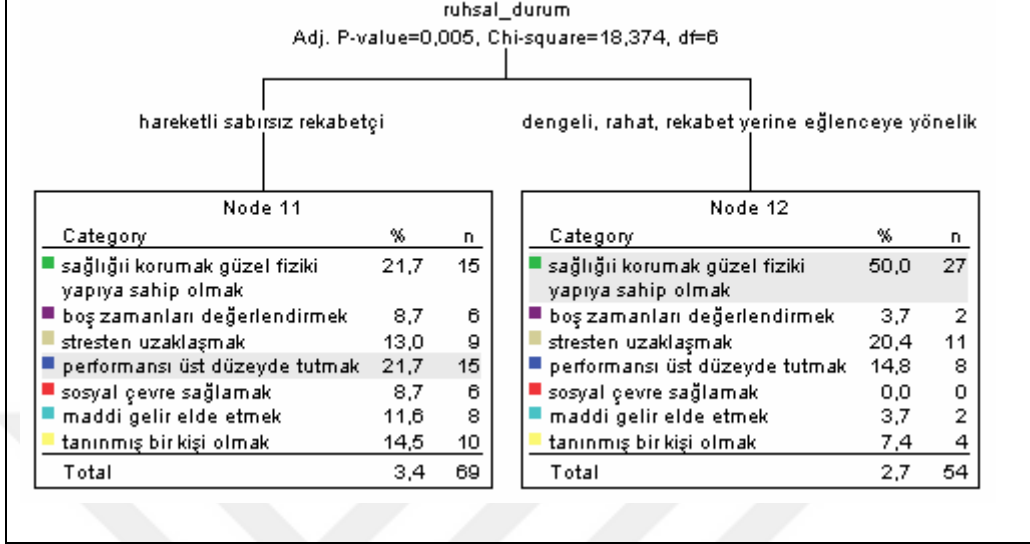
Şekil 3.5. Dördüncü Dallanmaya İlişkin CHAID Diyagramı

Öğrencilerin yaptıkları spor düzeyi kategorileri bakımından Düğüm 3'deki “düzenli olmasa da spor yapıyorum” kategorisi üzerinde etki düzeyi en yüksek olan değişken Şekil 3.5'den de görülebileceği gibi cinsiyet olarak elde edilmiştir ($\chi^2 = 57,226$; $p=0,003$).

Dördüncü dallanmayı oluşturan bu değişken sırasıyla Düğüm 9 ve Düğüm 10 olmak üzere 2 düğümden oluşmaktadır.

Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından “düzenli olmasa da spor yapıyorum” diyenlerin %21,2'si erkek iken %31,4'ü kız öğrencilerden oluşmaktadır. Bu her iki kategoride de spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre ilk sırada sırasıyla %38,6 ve %55,8 ile “sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” kategorisi olduğu görülmektedir (Düğüm 9 ve Düğüm 10).

Beşinci Dallanma: ruhsal_durum

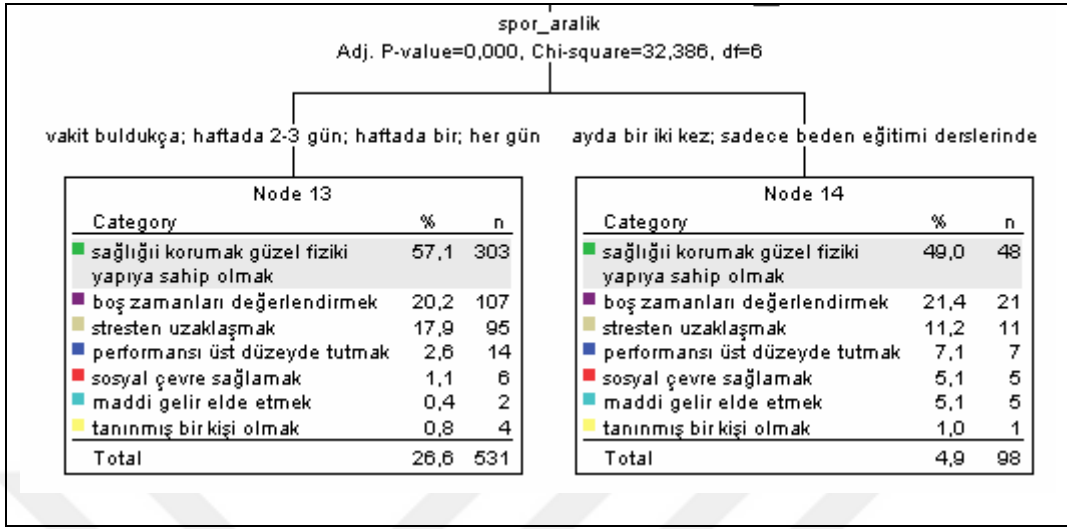

Şekil 3.6. Beşinci dallanmaya ilişkin CHAID diyagramı

Öğrencilerin yaptıkları spor düzeyi kategorileri bakımından Düğüm 4'deki “profesyonel sporcuyum, milli sporcuyum” kategorisi üzerinde etki düzeyi en yüksek olan değişken Şekil 3.6'dan da görülebileceği gibi ruhsal_durum olarak elde edilmiştir ($\chi^2 = 18,374$; $p=0,005$).

Beşinci dallanmayı oluşturan bu değişken sırasıyla Düğüm 11 ve Düğüm 12 olmak üzere 2 düğümden oluşmaktadır. Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından “profesyonel sporcuyum, milli sporcuyum” diyenlerin %3,4'ü kendilerini “hareketli, sabırsız, rekabetçi”, %2,7'si ise “ dengeli, rahat, rekabet yerine eğlenceye yönelik” ruhsal durum kategorisine yakın buluyorlar. Düğüm 11'de “sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” ile “performansı üst düzeyde tutmak” kategorilerinin her ikisi de %21,7 ile önemli olurken Düğüm 12'nin sadece “sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” kategorisinde %50 önemli olduğu görülmektedir.

Altıncı Dallanma: spor_aralık

Şekil 3.7. Altıncı Dallanmaya İlişkin CHAİD Diyagramı

Öğrencilerin yaptıkları spor düzeyi kategorileri bakımından Düğüm 10'daki “düzenli olmasa da spor yapıyorum” kategorisini tercih eden kız kategorisi üzerinde etki düzeyi en yüksek olan değişken Şekil 3.7'den de görülebileceği gibi spor_aralık olarak elde edilmiştir ($\chi^2 = 32,386$; $p=0,003$).

Altıncı dallanmayı oluşturan bu değişken sırasıyla Düğüm 13 ve Düğüm 14 olmak üzere 2 düğümden oluşmaktadır. Bu değişken altı kategoriden oluşmasına rağmen analizde “vakit buldukça yapıyorum”, “haftada 2-3”, “haftada bir” ve “her gün” kategorileri birleştirilerek Düğüm 13 oluşturulmuştur. Diğer kategorilerden “ayda 1-2 kez” ve “sadece beden eğitimi derslerinde” kategorileri birleşerek Düğüm 14'de yeni bir kategori olarak yer almıştır.

Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından “düzenli olmasa da spor yapıyorum” diyen kız öğrencilerin %26,6'sı “vakit buldukça yapıyorum, haftada 2-3, haftada bir, her gün”, %4,9'u ise “ayda 1-2 kez, sadece beden eğitimi derslerinde” yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu her iki kategoride de spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre ilk sırada sırasıyla %57,1 ve %49 ile “sağlığını korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” kategorisi olduğu görülmektedir (Düğüm 13 ve Düğüm 14).

4. TARTIŞMA

Günümüzde spor konusunda çeşitli tanımlarla karşılaşmak mümkündür. Bir görüşe göre spor; insanın, anti-sosyal dürtülerini sosyal biçime dönüştürmek, var olan fazla enerjisinin boşaltılmasını sağlamak, uygun olan davranış kalıplarını öğrenmek için kullanılan bir yoldur. Başka bir görüşe göre ise spor; insanların, toplumların ve ulusların dil, din, ırk ve rejim ayrılıklarına bakılmadan aynı şartlarda bir araya gelinmesini sağlar biçimindedir.

Spor; bireyde sorumluluk duygusunu geliştiren, öfke ve saldırganlığı kontrol ederken dikkat eksikliğini gideren aynı zamanda bağışıklık sistemini güçlendiren bir olgudur. Sporun gerek kişisel gerekse de insan gelişimindeki etkinlikleri yadsınamaz bir gerçektir. Elbette spora yönelmeyi etkileyen çeşitli kişisel ve çevresel faktörler vardır. Bu faktörlere ek olarak ekonomik, psikolojik, sosyo-kültürel, politik ve hukuki faktörleri de saymak mümkündür.

Bu çalışmanın temel amacı, orta öğretimde okuyan öğrencilerin spora yönelmelerinde etkili olan önemli değişkenlerin CHAID analizi ile belirlenmesi ve öğrencileri spora yönelten etmenlerin ele alınıp değerlendirilmesidir. Bu amaç için spora yönelmeyi etkileyen etmenler de dikkate alınarak 19 soruluk bir anket hazırlanarak 2000 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulanan anketin analizi, istatistik paket programı kullanılarak yapılmış ve sonuçta karar ağacı biçiminde 6 dallanma ve 15 düğüm elde edilmiştir. CHAID analizinde, ilk basamakta yapılan aşamalı (stepwise) regresyon analizi sonucu; bağımlı değişken ile en çok ilişkili olan bağımsız değişkenler düğümler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, CHAID analizindeki karar ağacının altında oluşan düğümler bir anlamda değişkenlerin önem sırasını da belirlemektedir.

Anket verilerinin CHAID analizi ile değerlendirilmesi sonucunda çalışmanın bulguları olarak şunlar söylenebilir:

CHAID analizinin birinci dallanmasında spor yapmayı etkileyen en önemli amacın yapılan sporun düzeyi ve kategorileri olduğu görülmüştür. Bu değişkendeki öğrencilerin %16,6'sı “amatör lisanslı sporcuym”, %24,6'sı “sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum”, %52,7'si “düzenli olmasa da spor yapıyorum”, %6,2'si ise “profesyonel sporcuym, milli sporcuym” kategorilerinde yer almıştır.

“Amatör lisanslı sporcuların” spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre ilk sırada %42,5 ile “sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” kategorisi olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “amatör lisanslı sporcuym” kategorisini en iyi açıklayan değişken ise spor yapıldığındaki ruhsal durum değişkeni olarak modelin ikinci dallanmasını oluşturmuştur. Bu değişken 2 düğümden oluşmaktadır. Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından “amatör lisanslı sporcuların” %8,8'i kendilerini “hareketli, sabırsız, rekabetçi”, %7,8'i ise “ dengeli, rahat, rekabet yerine eğlenceye yönelik” ruhsal durum değişken kategorilerine yakın buluyorlar. Bu her iki kategoride de sırasıyla %37,7 ve %47,8 ile spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre “sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” kategorisi tercih edilmiştir.

Yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum” kategorisini en iyi açıklayan değişken olarak çıkan spor yaptıktan sonraki his değişkeni ise modelin üçüncü dallanması olmuştur. Bu değişken dört kategoriden oluşmasına rağmen çözümlene sonucunda birleştirilerek iki düğüme indirgenmiştir. Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından “sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum” diyenlerin %7,4'ü spor yaptıklarında kendilerini “kendine daha güvenli, psikolojik durumumu etkilemiyor, mutsuz ve gergin”, %17,1'i ise “mutlu ve stresten uzaklaşmış” hissi kategorisine yakın buluyorlar. Bu her iki kategoride de spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre ilk sırada sırasıyla %47 ve %57,6 ile “sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” kategorisi çıkmıştır.

Yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “düzenli olmasa da spor yapıyorum” kategorisini en iyi açıklayan değişken cinsiyet değişkeni ise modelin dördüncü dallanmasında yer almıştır. Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından “düzenli olmasa da spor yapıyorum” diyenlerin %21,2’si erkek iken %31,4’ü kız öğrencilerdir. Bu her iki kategoride de spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre ilk sırada sırasıyla %38,6 ve %55,8 ile “sağlığını korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” kategorisi olduğu görülmektedir.

Modelin beşinci dallanmasını, yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “profesyonel sporcuyum, milli sporcuyum” kategorisini en iyi açıklayan değişken 2 düğümünden oluşan spor yapıldığındaki ruhsal durum değişkenidir. Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından “profesyonel sporcuyum, milli sporcuyum” diyenlerin %3,4’ü kendilerini “hareketli, sabırsız, rekabetçi”, %2,7’si ise “ dengeli, rahat, rekabet yerine eğlenceye yönelik” ruhsal durum kategorisine yakın bulmuşlardır.

Analizin altıncı dallanmasını yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “düzenli olmasa da spor yapıyorum” kategorisini en iyi açıklayan değişken olan cinsiyet değişkenine ait kadın kategorisini açıklayan spor yapma sıklığı değişkeninin olduğu gözlemlenmiştir. Bu değişken altı kategoriden oluşmasına rağmen çözümleme sonucunda birleştirilerek iki düğüme indirgenmiştir. Bu dallanmaya göre spor düzeyi kategorileri bakımından “düzenli olmasa da spor yapıyorum” diyen kadınların %26,6’sı “vakit buldukça yapıyorum, haftada 2-3, haftada bir, her gün”, %4,9’u ise “ayda 1-2 kez, sadece beden eğitimi derslerinde” yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu her iki kategoride de spor yapmadaki en önemli amaç kategorilerine göre ilk sırada sırasıyla %57,1 ve %49 ile “sağlığını korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak” kategorisi olduğu görülmüştür.

Çalışmada yapılan CHAID analizinin tüm düğümlerinde de görüleceği gibi ilk sırada yer alan "sağlığını korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak" kategorisi, çalışmaya katılan öğrenciler arasında spora yönelmedeki en önemli etmen olarak gözlemlenmiştir. Çalışmanın sonucunu destekleyen benzer çalışmalar mevcuttur.

Analiz sonuçları Arpa'nın taekwondo ve karate branşlarıyla ilgilenen ve ortaöğretimde öğrenim gören sporcu öğrencilerle, ilgilendikleri spora yönelme ve spordan beklentilerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında 2. sırada %42,9 oranla "iyi bir fiziki görünüme sahip olma" sonucuyla benzerlik göstermektedir (Arpa, 2014).

Ayrıca Ölçücü ve arkadaşlarının çalışmasında, tenis sporcularının bu sporla profesyonel olarak uğraşma nedenleri arasında 3. sırada , %33,8 oranla yer alan; “spor yaparak sağlıklı olmak” düşüncesi çalışmamızın sonucuyla benzer niteliktedir (Ölçücü ve ark., 2012).

Farklı bir araştırmada ise Alibaz ve ark. (2006) üst düzey karate, taekwondo ve kick-boks sporcularıyla çalışmış ve çalışmalarında sporcuların geleceğe yönelik beklentileri arasında sağlıklı bir yaşam sürdürebilmenin de olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışmamızın sonucunu destekler nitelikte velilerle yapılan çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, Keskin (2006)' in tezinde, anne ve babaların sporun fizyolojik ve fiziksel olarak çocuklarının gelişimlerine katkı sağlayacağı düşüncesinde olduklarını belirtmiştir. Bu görüş de bizim çalışmamızda spora yönelme nedenleri içinde ilk sırada yer alan, "sağlığı korumak ve güzel bir fiziki yapıya sahip olmak" sonucuyla benzer niteliktedir. Aynı şekilde Pehlivan'ın da ailelerle yaptığı çalışmasında, çocuklarını basketbol spor okuluna sağlığını koruması ve geliştirmesi amacıyla göndermeleri ilk üç sırada yer alan nedenlerdendir (Pehlivan, 2009).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ankara ili merkez ilçelerindeki orta öğretimde okuyan öğrencilerin spora yönelmelerine etki eden etmenleri CHAID analizi ile belirlemeye yönelik yaptığımız çalışmada hedeflediğimiz amacımız, öğrencilerin spora yönelme nedenlerinin çoğunlukla neler olduğunu belirleyerek, bu nedenleri öğrenciler üzerinde motivasyon sağlamak için kullanıp, daha fazla öğrencinin spora yönelmesini sağlamaktır. Böylelikle gelecekte sporla ilgilenen, sporu yaşam biçimi haline getirmiş birey sayısında da artış sağlanabilecektir.

Analiz sonucunda örneklem alınan öğrencilerin spor yapmadaki en önemli amaçlarının "sağlıklarını korumak ve güzel bir fiziki yapıya sahip olmak" düşüncesi olduğu görülmüştür. Öğrencilerin spor yapmalarını etkileyen en önemli değişkenin ise "spor yapma düzeyi" olduğu görülmüştür. Ayrıca ruhsal durum, spor sonrası his ve cinsiyet değişkenlerinin de spor yapma düzeylerini etkileyen alt değişkenler olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlara dayalı olarak bazı önerilerde bulunacak olursak;

1- Öğrencilerin spora yönelmelerindeki en önemli amaçlarının "sağlıklarını korumak ve güzel bir fiziki yapıya sahip olmak" olduğu düşüncesinden yola çıkarak, başta okullarda öğretmenler olmak üzere, aile ve okul yönetimi, öğrencilerin spora yönelmelerini sağlamak için sporun sağlığa ve fiziksel görünüme katkılarını anlatarak onlarda içsel motivasyonu geliştirmelidir.

2- Öncelikli amaçlar olmasa da daha düşük yüzdelerle (% 34.4) ulaşılan "boş zamanları değerlendirmek ve stresten uzaklaşmak" amaçlarına yönelik, dersleri daha eğlenceli hale getirilebilmek için gerekirse öğretim programı ve öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler gözden geçirilmelidir. Bu bağlamda, derslerde rekreatif etkinliklere fazlaca yer verilmelidir. Ayrıca öğrencilerin aktif katılımı sağlanıp, stresten uzaklaşmalarına yönelik konulara yer verilmelidir.

3- Araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapmalarını etkileyen en önemli değişken olan spor yapma düzeyi göz önünde bulundurulmalı ve sporla ilgilenme düzeyine göre farklı motivasyon kaynakları da sunulmalıdır. Örneğin; amatör lisanslı, profesyonel ve milli sporcuların performanslarını üst düzeyde tutmaya da önem verdikleri düşünülerek buna yönelik çalışmalar yaptırılmalıdır. Diğer taraftan, sporcu olmayan öğrencilere ise stresten uzaklaşmalarına, mutlu olmalarına ve kendilerine olan güvenlerini arttırmalarına yönelik çalışmalar yaptırılmalıdır. Diğer bir değişle, bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.

4- Bu araştırmaya benzer çalışmalar sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi farklı olan illerde veya ilçelerde daha büyük örneklem grupları ile yapıp, elde edilen bulgular karşılaştırılabilir.

6- Farklı analiz yöntemleriyle öğrencilerin spor yapmalarında etkili olan başka değişkenler belirlenip, CHAID analizi sonuçlarıyla karşılaştırılabilir.

ÖZET

Ankara İli Merkez İlçelerinde Öğrenim Gören Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelmelerini Etkileyen Etmenlerin CHAID Analizi İle İncelenmesi

Bireylerin özellikle ergenlik dönemlerinde karşılaşılabileceği kötü alışkanlık eğilimlerinin tehlikeli boyutlara dönüşmeden atlatılabilmesinde sporun oldukça önemli bir yeri vardır. Bu önemden hareketle araştırmada orta öğretimde okuyan öğrencilerin spora yönelmelerinde etkili olan önemli değişkenlerin CHAID analizi ile belirlenmesi ve öğrencileri spora yönelten etmenlerin ele alınıp değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya, 2013-2014 öğretim yılı güz döneminde Ankara ili sınırları içinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı merkez ilçelerinde öğrenim gören toplam 11002 öğrenciden, ilçelerin oransal olarak seçilmesi ve basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle dağıtılarak belirlenen toplam 2000 lise öğrencisi katılmıştır. Verilerin, spora yönelmeyi etkileyen etmenler de dikkate alınarak 19 soruluk bir anketten derlenmesiyle yapılan analizde istatistik paket programı kullanılmıştır. Analiz sonucunda karar ağacı biçiminde 6 dallanma ve 15 düğüm elde edilmiştir.

Birinci dallanmada spor yapmayı etkileyen en önemli amacın yapılan sporun düzeyi ve kategorileri olduğu görülmüştür. Yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “amatör lisanslı sporcuyum” kategorisini en iyi açıklayan değişken ise spor yapıldığındaki ruhsal durum değişkeni olarak modelin ikinci dallanmasını oluşturmuştur. Yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum” kategorisini en iyi açıklayan değişken olarak çıkan spor yaptıktan sonraki his değişkeni ise modelin üçüncü dallanması olmuştur. Yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “düzenli olmasa da spor yapıyorum” kategorisini en iyi açıklayan değişken cinsiyet değişkeni ise modelin dördüncü dallanmasında yer almıştır. Modelin beşinci dallanmasını yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “profesyonel sporcuyum, milli sporcuyum” kategorisini en iyi açıklayan değişken spor yapıldığındaki ruhsal durum değişkenidir. Analizin altıncı dallanmasını yapılan spor düzeyi değişkeni kategorilerinden “düzenli olmasa da spor yapıyorum” kategorisini en iyi açıklayan değişken olan cinsiyet değişkenine ait kadın kategorisini açıklayan spor yapma sıklığı değişkeninin olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: CHAID Analizi, Ortaöğretim Öğrencileri, Spor, Spora Yönelim

SUMMARY

CHAID Analysis of the Factors Affecting the Sport Orientation of the Secondary School Students in the Central Districts of Ankara

The sport has a very important place in avoiding propensity to harmful habits that individuals may encounter especially during adolescence without taking on dangerous dimensions. With this in mind, it was aimed to determine the most important variables that affect secondary school students' gravitation to sports with the CHAID analysis and to investigate and evaluate the factors gravitating students towards sports. By proportionally selecting the districts and distributing them by simple random sampling technique, a total of 2000 high school students were selected out of 11002 students who were receiving education in the fall semester of the 2013-2014 academic year in the central districts attached to the Directorate of National Education in Ankara. The statistical package program was used in the analysis conducted by compiling the data from a questionnaire with 19 questions taking into consideration the factors affecting the gravitation to sports. As a result of the analysis, 6 branching and 15 nodes were obtained in decision tree format.

In the first branch, it was seen that the most important aim affecting doing sports was the level of sports and its categories. The variable that best explained the "I am an amateur licensed sportsman" category among the categories of the sports level variable constituted the second branch of the model as mood variable when doing sports. The variable that best explained the "I am not a sportsman but I do sports regularly" category among the categories of the sports level variable established the third branch of the model as mood variable after sports. The variable that best explained the "I do sports though not regularly" category among the categories of the sports level variable constituted the fourth branch of the model as gender variable. It is the mental state variable during sports that best explained the "I am a professional sportsman, I am a national sportsman" category among the categories of the sports level variable that found place in the fifth branch of the model. It was observed that the frequency of doing sports variable describes the category of women in the gender variable, which is the variable that best described the "I do sports though not regularly" category among the categories of the sports level variable and constituted the sixth branch of the analysis.

Key Words: CHAID Analysis, Gravitation to Sports, Secondary School Students, Sports

KAYNAKLAR

- ADSIZ E (2010). İlköğretim çağındaki öğrencilerde düzenli yapılan sporun dikkat üzerine etkisinin araştırılması. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- AKANDERE M, BAŞTUĞ G, AKDOĞAN Z (2009). Erkek maratoncularda sosyal çevre ve ekonomik durumun spora yönelmeye etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **22**.
- AKSOY R, BAKIŞ M, ÜNVEREN M (2012). Spor Sosyolojisi. 1. Baskı, Ankara. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. S.: 42.
- ALBAYRAK A, YILMAZ S, KOLTAN Ş (2009). Veri madenciliği: karar ağacı algoritmaları ve imkb verileri üzerine bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **14**: 31-52.
- ALİBAZ A, GÜNDÜZ N, ŞENTUNA M (2006). Türkiyede üst düzey taekwondo, karate ve kick-boks sporcularının bu spor branşına yönelmelerine teşvik eden unsurlar, yapma nedenleri ve geleceğe yönelik beklentileri. *Spormetre*, **4(3)**: 91-102.
- ATALAY MU, YILDIRAN İ (2008). Çocukluk ve ergenlikteki fiziksel aktivite deneyimleri ile yetişkinlikteki fiziksel aktivite düzeyleri arasındaki ilişki. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **13(1)**: 13-32.
- ARPA DK (2014). Ortaöğretimdeki erkek sporcuların karate ve taekwondo branşına yönelme nedenleri ve beklentileri (İstanbul ili / Üsküdar ilçe örneği). Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- ARDAHAN F, LAPA T (2011). Açık alan rekreasyonu: Bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, **8 (1)**.
- ARICI H (2001). Okullarda Beden Eğitimi. Ankara. Nobel Yayın ve Dağıtım.
- ARIKAN R (2004). Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama. Ankara. Asil Yayın. s.:141.

- ASLAN MF (2002). Kocaeli bölgesi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin spora yönelmelerinde ailenin, beden eğitimi öğretmeni ve çevrenin etkisi. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- AYDANARIĞ AS (2008). Ankara ilinde yaşayan 18 yaş üstü bireylerin fiziksel aktivite ve egzersize yaklaşımlarının belirlenmesi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- AYDIN A, TUNCEL S, TUNCEL F (2011). The health-exercise/physical activity levels of turkish people. *SSTB*, **2**
- BALCI A (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler. Ankara. Pegem Yayıncılık.
- BAYRAK AS, KOLTAN YILMAZ Ş (2009). Veri madenciliği karar ağacı algoritmaları ve imkb verileri üzerine bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **14(1)**.
- BEUTLER I (2008). Sport serving development and peace: Achieving the goals of the united nations through sport. *Sport in Society*, s.: 360.
- ÇELİK M (2009). Veri madenciliğinde kullanılan sınıflandırma yöntemleri ve bir uygulama. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ÇETİN M (2007). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ÇOLAKOĞLU FF (2003). 8 haftalık koş- yürü egzersizinin sedanter orta yaşlı obez bayanlarda fizyolojik, motorik ve somatotip değerleri üzerine etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **23(3)**: 275-290.
- DEMİREL B (2010). Veri madenciliğinde chaid algoritmasının sosyal güvenlik kurumu veri tabanına uygulanması. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- DOĞAN N, ÖZDAMAR K (2003). Chaid analizi ve aile planlaması ile ilgili bir uygulama. *T Klinik Tıp Bilimleri*, **23**: 392-397.

- DOĞAN İ (2003). Holştayn ırkı ineklerde süt verimine etki eden faktörlerin chaid analizi ile incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi*, **50**: 65-70.
- DOĞAN N, ÖZDAMAR K (2003). Chaid analizi ve aile planlaması ile ilgili bir uygulama. *Türkiye Klinikleri*, **23**: 392-397.
- EKİCİ H (2012). Halkın sporla ilgili belediyelerden beklentileri: Gaziantep'te bir uygulama. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, s.: 60-61
- ERKEN K (2008). Öğretmenlerin serbest zamanlarında spor faaliyetlerine katılmalarının incelenmesi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ERSOY T (2010). 9-11 yaşlar arası spor yapan ve yapmayan çocukların ruhsal uyum düzeylerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- GİBSON H (1998). Sport tourism a critical analysis of research. *Sport management review*. **1**: 45-76.
- GÖRÜCÜ A (2001). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğrencilerin spor yapma amaçları ve spora yönlendirilmelerinde etken olan faktörler: Konya örneği. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- GÜLER ED (2006). Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi dersinin çocuğun ahlak gelişimine etkisi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- GÜRSOY E (2007). Edirne'de ortaöğretimdeki sporcu öğrencilerin sportif tercihlerini etkileyen sosyo-ekonomik faktörler. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- GÜRSOY U, ŞİMŞEK T (2009). Veri Madenciliği ve Bilgi Keşfi. Pegem Akademi. Ankara.
- HERGÜNER G (2001). Farklı liselerdeki sporcu öğrencilerin problem ve beklentilerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması. Yayınlanmış Doktora Tezi. s.:95
- İLHAN L (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, **16 (1)**: 315-324

- KASS G (1980). An exploratory technique for investigating large quantities of categorical data. *Applied Statistics*, **29 (2)**: 119-127.
- KAPLAN Y, ÇETİNKAYA G (2014). Spor yoluyla toplumsallaşma-yeniden toplumsallaşma süreci. *International Journal of Science Culture and Sport*, **August 2014** : Special Issue 2
- KAYIHAN G, ERSÖZ G (2009). Hipertansiyon ve egzersiz. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, **7(3)**: 93-101.
- KAYIKÇI S (2007). Spor yapan ya da yapmayan lise öğrencilerinin internete yönelik tutumlarının incelenmesi. Karedeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- KAYRI M, BOYSAN M (2007). Araştırmalarda chaid analizinin kullanımı ve baş etme stratejileri ile ilgili bir uygulama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, **40(2)**: 133-149.
- KESKİN V (2006). Çocuklarını spora yönlendiren anne ve babaların beklentileri. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- KILIÇ M (2006). Okul takımlarında yer alan sporcu öğrencilerin kulüp bazında spor yapma oranları ve bunu etkileyen faktörler (Van ili örneği). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- KILIÇASLAN E (2007). Malatya ilinin spor eğilimi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- KIRK D, MACDONALD D, O'SULLIVAN M (2006), *The Handbook Of Physical Education*. Sage Publication Ltd, London.
- KOYUNCUGİL AS (2007). Borsa şirketlerinin sektörel risk profillerinin veri madenciliğiyle belirlenmesi. *Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu*, s.:1-17.
- KÖYBAŞI Ş (2007). Değişen değerlerin sportif katılıma etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

MAVİ S, TUNCEL S, TUNCEL F, AKDEMİR B (2012). Ankara'da yaşayan insanların spor yapma ve yapmama nedenleri. *İİB International Refereed Academic Social Sciences Journal*, **3**.

M.E.B. (2013). Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı. Erisim:

https://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/ortaokul_bedenegitimi.pdf

Erisim Tarihi: 14.07.2017

M.E.B. (2014). Ankara ili eğitim istatistikleri ve kurum iletişim bilgileri. Erisim: [meb.gov.tr]. Erisim Tarihi: 6. Aralık. 2015.

M.E.B. ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ, PSİKOMOTOR GELİŞİM (2007). Erisim: [http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduller/psikomotorgelisim.pdf]. Erisim Tarihi: 04.08.2015.

ÖLÇÜCÜ B, ERDİL G, BOSTANCI Ö, CANIKLI A, AYBEK A (2012). Üniversiteler arası tenis müsabakalarına katılan sporcuların tenise başlama nedenleri ve beklentileri. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, **3(2)**.

ÖLMEZ E (2010). Görme engelli bireylerin sosyalleşme sürecine sporun etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. s.: 4-24.

ÖZBEK O, ŞANLI E (2011). Karate branşındaki üniversite elit sporcularının bu branşa yönelme nedenleri ve beklentileri. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **5(3)**.

ÖZTÜRK Y, YAZICIOĞLU İ (2002). Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma. Erişim:[http://ttefdergi.gazi.edu.tr/makaleler/2002/Sayi2/183-195.pdf] Erişim Tarihi: 08.01.2015

PEHLİVAN G (2006). Chaid analizi ve bir uygulama. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İstatistik Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

PEHLİVAN Z (2009). Spora katılan çocuklara yönelik ailelerin beklentileri, çocuklarda gözlenen davranış değişimleri ve spora katılımın önündeki engeller. *Spormetre*, **7(2)**: 69-76.

- RATNER B (2000). Chaid for interpreting a logistic regression model. *Journal of Targeting Measurement and Analysis of Marketing*, **4**: 16-29.
- SARAÇLI S, DOĞAN İ, KAYGISIZ Z, KAYA M (2006). Osmangazi üniversitesi iibf öğrencilerinin bölüm değiştirmeyi isteyip istememelerinin incelenmesi. *Eurasian Journal of Educational Research*, **22**: 179-187.
- SAVCI S, ÖZTÜRK M, ARIKAN H, İNCE İİ, TOKGÖZOĞLU L (2006). Üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri. *Türk Kardiyol Derneği Arşivi*, **34(3)**: 166-172.
- SAYGIN Ö, POLAT Y, KARACABEY K (2005). Çocuklarda hareket eğitiminin fiziksel uygunluk özelliklerine etkisi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, **19(3)**: 205-212
- SEMİZ H (2011). Ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisi (Hendek örneği). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- SİVRİKAYA Ö, PEHLİVAN M (2015). Üniversite öğrencilerinin spor yapmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Spor Yönetimi Ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, ISSN: 1306-4371 **10(1)**.
- SPSS Inc. (2001). Answer Tree User's Guide. SPSS Inc. Chicago.
- SUNAY H, SARACALOĞLU S (2003). Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **1(1)**: 43-48.
- SELÇUK T (2006). Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor faaliyetlerine katılımı ve sorunları. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ŞEBİN K, SERARSLAN Z, KATKAT D, TOZOĞLU E, KIZILET A (2007). Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Spora Başlama Ve Spor Yapma Nedenlerine İlişkin Görüşleri. *Journal of Physical Education Sport and Sciences*. **9(1)**.
- ŞİMŞEK KY (2010). Türk ekstrem sporcularının spora katılım güdülleri üzerine nitel bir araştırma. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* **5(37)**.

- TEL M (2007). Atatürk'ün Beden Eğitimi ve Spora Bakışı. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları 5(3)
- TROST SG, (2006). Public Health and Physical Education. İn: The Handbook Of Physical Education. Ed.: KIRK D, MACDONALD D, O'SULLIVAN M. Sage Publication Ltd, London.
- TÜRE M, TOKATLI F, KURT İ (2009). Using kaplan- meirer analysis together with decision tree methods (c&rt, chaid, quest, c4.5 and id3) in determining recurrence-free survival of breast cancer patients. *Expert Systems With Applications*, **36(2)**: 2017-2026.
- WORLD HEALTH ORGANIZATION (2005) : Mental health precautions. Erisim:[http://www.who.int/topics/mental_health/en/] Erisim Tarihi: 08.01.2015
- WORLD HEALTH ORGANİZATİON (1946) : Definition of health. Erisim:[<http://www.who.int/about/mission/en/>] Erisim Tarihi: 08.01.2015
- WORLD HEALTH ORGANİZATİON (2017) : Definition of Phisical Activity. Erisim:[<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs385/en/>] Erisim Tarihi: 15.06.2017
- YAĞIZ Z (2003). Chaid analizi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- YILDIRIM. S (2003). Tümevarım öğrenme tekniklerinden C4.5' in incelenmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- YALÇIN U, BALCI V (2013). 7-14 yaş arası çocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **11(1)**: 27-33
- YILDIZ GH (2006). Ortaöğretim kurumları spor alanında okuyan öğrencilerin spora başlama ve bu alanı seçme nedenleri ile beklentileri (Ankara ili örneği). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

EKLER

Ek-1 : Anket Soru Formu

ANKARA BÖLGESİ ORTA ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SPORA YÖNELMELERİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLERİN CHAİD ANALİZİ İLE ARAŞTIRILMASI

Sayın katılımcı,

Bu ankete vereceğiniz yanıtlar Ankara ilinde okuyan ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerine etki eden faktörlerin belirlenmesi amacıyla yönelik yüksek lisans tez çalışması çerçevesinde akademik olarak kullanılacaktır. Bu araştırmanın dışında herhangi bir amaçla kullanılmayacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ayşe GÖRMEZ

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

1-Cinsiyetiniz

- () erkek () kız

2- Evinizde siz dahil kaç kişi yaşıyorsunuz?

- () Yalnız ya da yurttta yaşıyorum
() 2 kişi
() 3 kişi
() 4 kişi
() 5 kişi ve üzeri

3-Babanızın eğitim durumu

- () Okur - yazar değil
() İlkokul mezunu
() Ortaokul mezunu
() Lise mezunu
() Üniversite ve üstü

4-Annenizin eğitim durumu

- () Okur - yazar değil
() İlkokul mezunu
() Ortaokul mezunu
() Lise mezunu
() Üniversite ve üstü

5-Babanızın çalıştığı alan

- () Özel bir eğitim gerektirmeyen kamu çalışanı
() Özel bir eğitim gerektirmeyen Özel sektör çalışanı
() Üniversite eğitim gerektiren kamu sektörü çalışanı
() Üniversite eğitim gerektiren özel sektör çalışanı
() Kendi işi
() İşsiz

6-Annenizin çalıştığı alan

- () Özel bir eğitim gerektirmeyen kamu çalışanı
() Özel bir eğitim gerektirmeyen özel sektör çalışanı
() Üniversite eğitim gerektiren kamu sektörü çalışanı
() Üniversite eğitim gerektiren özel sektör çalışanı
() Kendi işi
() Ev hanımı

7-Ailenizin toplam aylık geliri

- () asgari ücret ve altı
() asgari ücret ve 1500 TL
() 1500TL - 3000TL
() 3000 -4500 TL
() 4500 üzeri

8-Yaşadığımız ilçe

- Altındağ
 Çankaya
 Etimesgut
 Gölbaşı
 Keçiören
 Mamak
 Pursaklar
 Sincan
 Yenimahalle

9-İkamet ettiğiniz yere en yakın spor tesisi

- Stadyum-atletizm pisti
 Spor salonu
 Semt ve mahalle sahaları
 Özel spor merkezleri
 Halı saha
 Yüzme havuzu

10-Yakınlarınızdan bugün ya da geçmişte spor ile ilgilenen varsa yakınlık derecesi nedir?

- Anne - Baba
 Kardeş
 Amca , Dayı , Teyze , Hala
 Kuzen
 Yok

11- Daha çok hangi tür sporu yapıyorsunuz?

- Futbol, Basketbol, Voleybol, Hentbol gibi takım sporları
 Yüzme, Atletizm, Cimnastik gibi bireysel sporlar
 Karate, Tekvando, Kick Box gibi savunma sporları
 Tenis, Badminton, Masa tenisi gibi raket sporları
 Yürüyüş, Bisiklet, Dağcılık, Paraşüt gibi doğa sporları
 Dart, Bowling, Okçuluk, Bocce gibi hedef sporları
 Buz pateni, Kayak, Curling gibi kış sporları
 Pilates, Vücut Geliştirme, Step Aerobik gibi salon sporları

12-Ne düzeyde spor yapıyorsunuz?

- Milli sporcuym
 Profesyonel sporcuym spordan gelir elde ediyorum
 Amatör lisanslı sporcuym
 Sporcu değilim sadece düzenli olarak spor yapıyorum
 Düzenli olmasa da spor yapıyorum.

13-Ne sıklıkta spor yapıyorsunuz?

- Her gün
 Haftada 2 - 3
 Haftada bir
 Ayda 1-2
 Belli bir düzeni yok vakit buldukça yapıyorum
 Hiç yapmıyorum

14- Kendinizi ruhsal olarak hangisine yakın buluyorsunuz?

- Hareketli, Sabırsız, rekabetçi
 Dengeli, Rahat, rekabet yerine eğlenceye yönelik

15-Spora ayırdığımız aylık bütçe ne kadardır? (spor malzemesi, saha, üyelik)

- 0-50 TL
 50-100 TL
 100-200 TL
 200 TL üstü
 Hiç ayırmıyorum

16-Sizi spor yapmaya en çok teşvik eden şey nedir.

- Yazılı ve görsel basın
 Aile
 Arkadaş çevresi
 Okul çevresi (öğretmenler, yöneticiler)
 Kulüp ve dernekler
 Kendi isteklerim

17-Spor yapmadaki en önemli amacımız nedir?

- Sağlığımı korumak ve güzel bir fiziksel yapıya sahip olmak
- Boş zamanlarımı değerlendirmek
- Stresten uzaklaşmak
- Performansımı üst düzeyde tutmak
- Sosyal çevre sağlamak
- Maddi gelir elde etmek
- Tanınmış bir kişi olmak

18- Spor yaptığımızda kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

- Mutlu ve stresten uzaklaşmış
- Mutsuz ve gergin
- Psikolojik durumumu etkilemiyor
- Kendine daha güvenli

19- Boy ve kilo orantınızın ideal olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet ideal boy ve kilodayım
- Kilom boyuma oranla fazla
- Kilom boyuma oranla düşük

Ek-2 : Etik Kurul Raporu

ANKARA ÜNİVERSİTESİ ETİK KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 23/02/2012

Toplantı Sayısı : 109

Karar Sayısı : 430

430- Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencilerinden **Ayşe Aydın**'ın "Ankara İlindeki Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelmelerini Etkileyen Etmenler-CHAID Analizi" başlıklı yüksek lisans tezine ilişkin 01/02/2012 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda **Ayşe Aydın**'ın "Ankara İlindeki Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelmelerini Etkileyen Etmenler-CHAID Analizi" başlıklı yüksek lisans tezi araştırma projesinin, araştırma protokolüne uyulmak koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR

23/02/2012

Ek-3 : Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Araştırma İzni

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.06.20.01-60599/ 36117
Konu : Araştırma İzni
Ayşe AYDIN

14/05/2012

ANKARA ÜNİVERSİTESİNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi.
b) Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsünün 24/04/2012 tarih ve 2464 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Ayşe AYDIN' ın "Ankara ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerini etkileyen etmenler-CHAID analizi" konulu tezi ile ilgili çalışma yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Mühürlü anketler (2 sayfadan oluşan) ekte gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne gönderilmesini rica ederim.

Müberra OĞUZ
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER :
Anket (2 sayfa)

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Müdürlüğü
Sayı 1969
Tarih 22.5.12

4.1/18.5
22.5.2012

ÖZGEÇMİŞ

I- Bireysel Bilgiler

Adı : Ayşe
Soyadı : GÖRMEZ
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara 22/03/1986
Uyruğu : T.C.
Medeni Durumu : Evli
İletişim Adresi : İlkyerleşim Mah. 1889.Sokak No:22 Batıkent /
ANKARA
aydinayse12mail.com

II- Eğitimi

2010- Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Lisans
Öğrencisi
2004-2009 Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Mezunu
(Onur Öğrencisi)
2002-2004 Batıkent Lisesi (Yabancı Dil Ağırlıklı)
2000-2002 Halide edip Lisesi (Yabancı Dil Ağırlıklı)
1997-2000 Harzemşahlar İlköğretim Okulu
1992-1997 Gazi Osman Paşa İlköğretim Okulu

Yabancı dil:

Yabancı Dili: İngilizce

III- Ünvanları

Beden Eğitimi Öğretmeni

IV- Mesleki Deneyimi

Voleybol (Milli Sporcu).

2010 Emin Sağlamer İlköğretim Okulu Ücretli Öğretmenlik

2012 Başakşehir Ticaret Meslek Lisesi (M.E.B. 657)

2014 Anadolu Ortaokulu (Devam etmekteyim.)

Stajlar:

2008-2009 Batıkent Orhan Eren İlköğretim Okulunda Beden Eğitimi Öğretmenliği

2008-2009 Yavuz Sultan Selim Anadolu Lisesinde Beden Eğitimi Öğretmenliği

V- Bilimsel İlgi Alanları

Spor Eğitimi

VI- Bilimsel Etkinlikleri

Yayınlar:

Aydın A., Tuncel S., Tuncel F. (2012) The Health-Exercise/Physical Activity Levels Of Turkish People. SSTB, 2

Bildiriler:

1. AYDIN A, TUNCEL S, MAVİ S (2011). Geçmişten Bugüne Sokak Oyunları. Marmara Üniversitesi 4. Uluslar arası Katılımlı Öğrenci Kongresi (Poster Bildiri).
2. MAVİ S, AYDIN A, TUNCEL S (2011). Sporda Hoşgörü. Marmara Üniversitesi 4. Uluslararası Katılımlı Öğrenci Kongresi (Sözel Bildiri).
3. AYDIN A, TUNCEL S, TUNCEL F (2011) The Health-Exercise/Physical Activity Levels Of Turkish People. Tafisa Dünya Kongresi (Poster Bildiri).
4. AYDIN A, BAŞER B (2012) Voleybolcularda Batıl İnanç ve Şans Kavramı. Gazi Üniversitesi 2. Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi (Poster Bildiri).
5. AYDIN A, MAVİ S, TUNCEL S (2012). Ankara İli İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Spor Branşlarına İlişkin Spor Aletlerini Tanıma Düzeyi. Muğla Üniversitesi 5. Uluslararası Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi (Sözel Bildiri).

VII- Diğer Bilgiler

Katıldığı Kurslar, Eğitimler ve Sahip Olduğu Belgeler:

- 2007 Grand Prix Dünya Finali Avrupa Kupası Yükselme Turnuvası, Doping Kontrol Odası Sorumlusu Teşekkür Belgesi
- 2007 BESYO Spor Şenliği Organizasyonu Teşekkür Belgesi
- 2008 Kemal Yurtbilir İşitme Engelliler İlköğretim Okulu Özel Eğitim Sınıfı Beden Eğitimi Dersi Başarı Belgesi
- 2009 1. Kademe Pilates Antrenörlük Belgesi
- 2010 1. Kademe Voleybol Antrenörlük Belgesi
- 2011 1. Kademe Bocce Antrenörlük Belgesi
- 2011 4.Uluslararası Katılımlı Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi Katılım Belgesi
- 2011 22.Tafisa Dünya Spor Kongresi Katılım Belgesi
- 2012 2. Uluslar arası Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Katılım Belgesi
- 2012 5. Uluslararası Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi Katılım Belgesi
- 2013 33. Geleneksel Atatürk Yol Koşusu Katılım Belgesi
- 2013 Atletizm Meslek İçi Uygulamalı Eğitim Semineri Katılım Belgesi

SPORTİF BAŞARILAR

Ulusal Başarılar

- 1999 Küçükler Voleybol Türkiye 1.ligi
- 2000 Küçükler Voleybol Türkiye 3.lüğü
- 2002 Yıldızlar Voleybol Türkiye 1.ligi
- 2003 Gençler Voleybol Türkiye 1.ligi
- 2002 Liseler Voleybol Türkiye 1.ligi
- 2003 Liseler Voleybol Türkiye 3. lüğü
- 2004 Gençler Voleybol Türkiye 1.ligi
- 2012 Büyükler TVF Plaj Voleybolu Ligi 3.sü
- 2013 Büyükler TVF Plaj Voleybolu Ligi 2.si
- 2013 Büyükler TVF Plaj Voleybolu Açık Turnuvası 3.sü
- 2013 Uluslar Arası Katılımlı Queen of The Beach turnuvası bireyse Türkiye 2.si

Uluslararası Başarılar

2002 Liseler Arası Voleybol Dünya Şampiyonası 6. (San Juan- Porto Rico)

2009 Avrupa Başkentler Üniversiteleri Arası Voleybol Şampiyonası 1. (Fransa-Paris)

2013 Balkan Plaj Voleybolu Şampiyonası 5.si (Türkiye- Karasu)

